

DE NEDERLANDSE POLITIEKE VISIE OP DE AMERIKAANSE BELEIDSDOCUMENTEN

NSC 68 uit 1950 &

NSC 162/2 uit 1953

b. (1) In the event of hostilities, the United States will consider nuclear weapons to be as available for use as other munitions. Where the consent of an ally is required for the use of these weapons from U. S. bases on the territory of such ally, the United States should promptly obtain the advance consent of such ally

for such use. The United States should
It is estimated that, within the next four years, the U.S.S.R. will attain the capability of seriously damaging vital centers of the United States, provided it strikes a surprise blow and provided further that the blow is opposed by no more effective opposition than we now have programmed. Such a blow could so seriously damage the United States as to greatly reduce its superiority in economic potential.

(2) This policy should not be made public without further consideration by the

Effective opposition to this Soviet capability will require among other measures greatly increased air warning systems, air defense and vigorous development and implementation of civilian programs which have been only integrated in the defense systems.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	p. 4
1.1 Nederlandse situatie na de Tweede Wereldoorlog	p. 4
1.2 Het <i>National Security Council</i>	p. 5
1.3 Vraagstelling	p. 6
1.4 Verantwoording en literatuur	p. 7
1.5 Hypothese	p. 8
2. Adviezen aan de President	p. 9
2.1. NSC 68: Een inleiding in <i>containment</i> onder Truman	p. 9
2.1.1 Nucleaire wapens in NSC 68	p. 10
2.1.2 Het NAVO verbond in NSC 68	p. 11
2.1.3 Meningen over NSC 68	p. 12
2.1.3.1 Plotse behoefte om een oorlog te voorkomen	p. 13
2.1.3.2. Economie	p. 14
2.1.3.3. Veranderingen voor NAVO	p. 14
2.1.3.4 Conclusie	p. 15
2.2. NSC 162/2: Een inleiding in <i>massive retaliation</i> onder Eisenhower	p. 16
2.2.1. Nucleaire wapens in NSC 162/2	p. 16
2.2.2. NAVO in NSC 162/2	p. 17
2.2.3. Meningen over NSC 162/2	p. 18
2.2.3.1 Afhankelijk van nucleaire wapens	p. 18
2.2.3.2 Overige punten van kritiek	p. 19
2.2.3.3 Conclusie	p. 20
3. Het diplomatieke perspectief van een <i>small power</i> op NSC 68 & NSC 162/2	p. 21
3.1 Het Nederlandse diplomatieke perspectief op NSC 68	p. 21
3.1.1. Visie op Kennan	p. 21
3.1.2. Het <i>pleasen</i> van de Amerikanen	p. 23
3.1.3. Mogelijkheden van Europa	p. 25
3.1.4. Spanningen Oost-West	p. 27
3.1.5. Kritiek	p. 28
3.2 Het Nederlandse diplomatieke perspectief op NSC 162/2	p. 30
3.2.1. Positieve reacties op Eisenhower	p. 30
3.2.2. Onzekerheid en Amerikaanse hulp	p. 31

4. Samenvatting	p. 33
4.1 NSC 68 en NSC 162/2	p. 33
4.2 Nederlandse reactie op de beleidsdoctrines	p. 34
5. Conclusie	p. 35
6. Bibliografie	p. 36
6.1 Primaire bronnen	p. 36
6.1.1. Beleidsdocumenten	p. 36
6.1.2. Nationaal Archief	p. 36
6.2 Secundaire literatuur	p. 37
6.3 Afbeeldingen cover	p. 39

1. Inleiding

‘Naar mijn ervaring zijn de Verenigde Staten door de jaren heen het enige land geweest, dat Europa zonder zelfzuchtige bijbedoelingen verenigd wilde zien.’¹

Dit schreef Dirk Stikker, Minister van Buitenlandse Zaken van 1948 tot 1952, in zijn boek “Memoires: herinneringen uit de lange jaren waarin ik betrokken was bij de voortdurende wereldcrisis”. Stikker doelde hiermee op de hoeveelheid steun die de Verenigde Staten hebben verleend aan het Westen na de Tweede Wereldoorlog. Tijdens de Tweede Wereldoorlog was dit in de vorm van Marshallhulp, later dankzij het Verdrag tot Wederzijdse Hulpverlening inzake Verdediging.² Tijdens de Koude Oorlog gaf het *National Security Council* adviezen aan de president, waarin onder andere werd gewezen naar het belang van bondgenoten. De beleidsdocumenten wezen op de groeiende internationale dreiging die de Sovjet Unie vormde, na het testen van een eerste nucleaire bom op 29 augustus 1949. In deze scriptie zal aan de hand van twee vooraanstaande beleidsdocumenten van het *National Security Council* worden gekeken naar de visie van de Nederlandse regering op de buitenlandse politiek van de Verenigde Staten gedurende de Koude Oorlog.

1.1 Nederlandse situatie na de Tweede Wereldoorlog

Tot de jaren 1940 voerde Nederland geen actief buitenlandbeleid. De Tweede Wereldoorlog bracht hier verandering in: Nederland verloor zijn neutrale positie.³ De Nederlandse regering was voornamelijk met twee internationale zaken bezig. Het eerste was het probleem rondom buurland Duitsland: Nazi Duitsland was verslagen en het land was ernstig verzwakt. Duitsland was een belangrijke handelspartner van Nederland en de Nederlandse regering zag dit land daarom dan ook graag economisch sterk, zodat de handel tussen beide weer gestart kon worden.⁴ Ten tweede hield Nederland zich bezig met de Indonesische onafhankelijkheidsstrijd. Nederland wilde niet dat Indonesië onafhankelijk zou worden; met het bezit van de kolonie Indonesië was het Koninkrijk der Nederlanden groter en machtiger. Nederland had volledige militaire krachten ingezet in Indonesië, waardoor de thuisbasis

¹ Stikker, Dirk, *Memoires: herinneringen uit de lange jaren waarin ik betrokken was bij de voortdurende wereldcrisis* (Den Haag 1966) p. 176.

² Jaarboek van het Ministerie van Buitenlandse Zaken 1949-1950 (Staatsdrukkerij 1986) p. 20.

³ Mallinson, William, *From Neutrality to Commitment: Dutch Foreign Policy, NATO and European Integration* (New York 2010) p. 54.

⁴ Mallinson, *From Neutrality to Commitment*, p. 59.

verder verzwakte.⁵ Uiteindelijk werd Indonesië, mede dankzij de inzet van de Verenigde Staten, onafhankelijk van Nederland in 1949.⁶ De Verenigde Staten kregen een leidende positie, dankzij de steun die zij verleenden aan het verzwakte Nederland.

Deze ‘militaire bijstand in de vorm van materieel’ werd door de leden van het Verdrag van Brussel uit 1948 aangevraagd bij de Verenigde Staten.⁷ Het Verdrag tot wederzijdse Hulverlening inzake Verdediging kwam hierdoor tot stand in 1949. Uit het Verdrag van Brussel kwam uiteindelijk het Noord Atlantische Verdrag in 1949 voort. Nederland zag het Noord Atlantische Verdrag niet als een enkel Europese overeenkomst. Binnen het verbond hechtte Nederland waarde aan Groot Brittannië en de Verenigde Staten, die Nederland konden beschermen tegen de Sovjet Unie. Niet alleen waren de Verenigde Staten als sterk land uit de oorlog gekomen, ook waren zij in het bezit van nucleaire wapens. Dankzij het Mutual Defense Assistance Program ontving Nederland vanaf 1948 ‘een aanzienlijke hoeveelheid Amerikaanse hulp’.⁸ De Verenigde Staten zorgden er aan de hand van dit verdrag voor dat de West-Europese bondgenoten militaire materialen en economische steun ontvingen voor hun wederopbouw. Aanvankelijk was deze hulp niet nucleair: in 1960 arriveerden pas de eerste Amerikaanse nucleaire wapens in Nederland.⁹

1.2 Het *National Security Council*

In de Verenigde Staten werden verschillende adviezen geschreven over hoe het buitenlandse beleid eruit moest gaan zien. De meest belangrijke adviezen werden geschreven door het *National Security Council*. De Verenigde Staten hadden niet alleen een leidende rol binnen het bondgenootschap met West Europa en ‘de vrije wereld’, ook moesten zij zich verdedigen tegen een onverwacht sterke Sovjet Unie. Eind jaren 1940, begin jaren 1950 hadden de Verenigde Staten binnen het NAVO verbond monopolie op nucleaire wapens. De Sovjet Unie testte op 29 augustus 1949 hun eerste nucleaire bom, terwijl de Verenigde Staten hadden

⁵ Voorhoeve, J.C., *Peace, Profits and Principles: A Study of Dutch Foreign Policy* (Leiden 1985) p. 12.

⁶ Mallinson, William, *From Neutrality to Commitment: Dutch Foreign Policy, NATO and European Integration* (New York 2010) p. 59.

⁷ Jaarboek van het Ministerie van Buitenlandse Zaken 1949-1950 (Staatsdrukkerij 1986) p. 20.

⁸ Hellema, Duco, *Buitenlandse Politiek van Nederland: De Nederlandse Rol in de Wereldpolitiek* (Dordrecht 2006) pp.67-166.

⁹ Megens, Ine, ‘Bilateral Defense Cooperation in an Atlantic Perspective 1945-1970’, in: H. Krabbendam, C.A. van Minnen en G. Scott-Smith (ed.), *Four Centuries of Dutch-American Relationships 1609-2009* (Amsterdam 2009) p. 628.

verwacht dat zij deze kennis pas enkele jaren later zouden verkrijgen.¹⁰ De Amerikaanse regering had advies nodig over hoe om te gaan met deze plotse internationale veranderingen.

De documenten die het NSC publiceerde werden sleuteldocumenten in het Amerikaanse buitenlandbeleid in de Koude Oorlog vanwege hun grote internationale impact. De beleidsvoering van deze documenten had niet alleen invloed op de nationale veiligheid van de Verenigde Staten, maar ook op de internationale veiligheid van de bondgenoten van de Verenigde Staten. Beide documenten stelden het belang van bondgenoten centraal en adviseerden de president zijn bondgenoten op politiek, militair en economisch vlak te steunen. West Europa was verzwakt en lag geografisch nabij de Sovjet Unie, waardoor het een eenvoudig doelwit van de Sovjet Unie zou kunnen worden. De beleidsdocumenten NSC 68 en NSC 162/2 waarschuwden hiervoor en adviseerden wederopbouw voor deze bondgenoten. Beide documenten zijn dus voor zowel de Verenigde Staten als hun bondgenoten van groot belang geweest.

1.3 Vraagstelling

De vraag die hierbij gesteld kan worden, is wat regeringen van *small powers* hiervan dachten. Noors historicus Asle Toje omschreef een *small power* als ‘*an actor that is neither a great power nor a small power*’ en verwees naar *small powers* als ‘“*system-affecting*” *that is those that cannot influence the international system on their own but that can do so together with other states*’.¹¹ Nederland kon gezien worden als *small power*. Het was een klein en verzwakt land na de Tweede Wereldoorlog, maar het had invloed dankzij een globaal diplomatiek netwerk.¹² Om dit te onderzoeken, zal gekeken worden naar de visie van het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken. Dit ministerie had contacten met hoge ministers in de Verenigde Staten en had ambassadeurs in Washington D.C. zitten, die verslag deden van de gang van zaken. De vraag die centraal zal staan is: “Wat was het Nederlandse politieke perspectief op de Amerikaanse beleidsdoctrines NSC 68 uit 1950 en NSC 162/2 uit 1953?” Beide documenten zijn geschreven tijdens de Koude Oorlog waarin de Verenigde Staten zich op dat moment bevonden met de Sovjet Unie.

Aan de hand van een viertal deelvragen zal de hoofdvraag beantwoord worden. De eerste deelvraag zal omschrijven wat de beleidsdocumenten NSC 68 en NSC 162/2 inhielden.

¹⁰ Burr, William, ‘U.S. Intelligence and the Detection of the First Soviet Nuclear Test, September 1949’, in: *The National Security Archive* (Washington, DC, 22 september 2009).

¹¹ Toje, Asle, *The European Union as a Small Power After the Post-Cold War* (London 2010) pp.136-137.

¹² Voorhoeve, J.C., *Peace, Profits and Principles: A Study of Dutch Foreign Policy* (Leiden 1985) pp.73-104.

Volgens historica Saki Dockrill was het cruciale verschil tussen beide presidenten dat president Truman een strategie van *containment* uitvoerde, terwijl president Eisenhower een strategie van *massive retaliation* uitvoerde.¹³ De één was daarmee terughoudender, terwijl de ander in staat was zich volledig in een nucleaire oorlog te werpen. Dit leidt naar de tweede deelvraag, die zal onderzoeken welke rol nucleaire wapens hadden in beide beleidsdocumenten. Nucleaire wapens waren een nieuwe ontwikkeling met desastreuze gevolgen. Tijdens de Koude Oorlog was de constante angst aanwezig voor een aanval van de vijand. De derde deelvraag zal de rol van het NAVO-verbond binnen de beleidsmemoranda behandelen. Beide beleidsdocumenten stellen het versterken van bondgenoten centraal. De NAVO was de link van bondgenootschap tussen Nederland en de Verenigde Staten. De laatste deelvraag zal gaan over de Nederlandse perspectieven op NSC 68 en NSC 162/2. Hierbij wordt nadruk gelegd op het Ministerie van Buitenlandse Zaken: het Nederlands ministerie dat het dichtste bij de Amerikaanse regering stond door ambassades en telegramwisselingen.

1.4 Verantwoording en literatuur

Over beide beleidsmemoranda is sinds hun openbaarmaking in de jaren 1970 veel geschreven; het waren immers toonaangevende documenten voor de Amerikaanse veiligheid en buitenlandse politiek. Over de Nederlandse reactie op deze memoranda is echter minder bekend. Onderzoeken betreffende deze periode, bijvoorbeeld het boek *Buitenlandse Politiek van Nederland* van Duco Hellema, richten zich vaak op de relatie tussen Nederland en de NAVO. Dit onderzoek zal gedaan worden aan de hand van primaire bronnen uit het Nationaal Archief in Den Haag. Archiefinventarissen waar de voornaamste focus op ligt zijn het Codearchief van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (2.05.117) en het Postarchief van de Nederlandse Ambassade in Washington D.C. (2.05.75). Andere primaire bronnen zijn de beleidsdocumenten NSC 68 en NSC 162/2 van het Amerikaanse *National Security Council*.

Aan de hand van reeds geschreven literatuur over deze memoranda zullen de consequenties en de betekenis nader omschreven en uitgewerkt worden. De voornaamste titels die hierbij gebruikt zullen worden zijn *Eisenhower's New-Look National Security Policy, 1953-1961* van Saki Dockrill, *Strategies of Containment: A Critical Appraisal of American National Security Policy During the Cold War* van John Lewis Gaddis, *Revisiting NSC 68* van

¹³ Dockrill, Saki, *Eisenhower's New-Look National Security Policy, 1953-61* (London 1996) p. 46.

Ken Young, *Sounding the Tocsin: NSC 68 and the Soviet Threat* van Samuel F. Wells en *American Aid to NATO Allies in the 1950s: The Dutch Case* van Ine Megens. Voor een algemener beeld van de buitenlandse politiek van Nederland tijdens de jaren 1950 zullen boeken als *Buitenlandse politiek van Nederland* van Duco Hellema, *Peace, Profits and Principles: A Study of Dutch Foreign Policy* van J.C. Voorhoeve, *Een Trouwe Bondgenoot: Nederland en het Atlantisch Bondgenootschap* van Alfred van Staden, *From Neutrality to Commitment: Dutch Foreign Policy, NATO and European Integration* van William Mallinson en *Defense Policy in the North Atlantic Alliance: The Case of the Netherlands* van Jan Willem Honig gebruikt worden.

1.5 Hypothese

Op basis van de gebruikte literatuur is de verwachting van het onderzoek dat een kleine mogendheid als Nederland vertrouwde op het beleid van een superieure bondgenoot, maar toch eigen koers bleef varen op internationaal gebied. Volgens Hellema ontving Nederland ‘een aanzienlijke hoeveelheid Amerikaanse militaire hulp’, maar betekende dit niet dat de Nederlandse regering de Amerikaanse politiek op alle terreinen zou volgen.¹⁴ Onderzoekster Ine Megens meende in haar proefschrift ook dat de Amerikaanse hulp werd gewaardeerd, maar dat deze geen directe invloed had op het defensiebeleid dat Nederland wilde gaan voeren: ‘*For the Dutch government the prospect of military assistance as such was not an argument for giving in to US wishes*’.¹⁵ Historicus Jan Willem Honig concludeerde in zijn boek *Defense Policy in the North Atlantic Alliance: The Case of the Netherlands* dat de Nederlandse militaire krachten ontwikkeld werden ‘*independently of both government and NATO influences*’.¹⁶ Dankzij de hulp van de Verenigde Staten kon Europa, en dus Nederland, met een wederopbouw beginnen, maar de regering bleef trouw aan het eigen inzicht en het eigen beleid. De verwachting is daarom dat Nederland de Verenigde Staten zou volgen in hun buitenlandse beleid, om zo aan de steun te komen die zij nodig hadden: zelf had Nederland geen sterke militaire krachten meer en het was voor een *small power* cruciaal om niet geïsoleerd te raken. Nederland wilde een grotere speler op internationaal niveau worden en de hulp van een grote en sterke bondgenoot als de Verenigde Staten was hierbij van groot belang.

¹⁴ Hellema, Duco, *Buitenlandse Politiek van Nederland: De Nederlandse Rol in de Wereldpolitiek* (Dordrecht 2006) pp.166-173. (Citaat p. 166)

¹⁵ Megens, Ine, *American Aid to NATO Allies in the 1950s: the Dutch Case*. Proefschrift (Groningen 1994) p. 203.

¹⁶ Honig, J.W., *Defense Policy in the North Atlantic Alliance: The Case of the Netherlands* (London 1993) p. 227.

2. Adviezen aan de president

Het *National Security Council* werd in 1947 opgericht onder president Harry S Truman. Truman wilde een meer samenhangende strategie creëren door de militaire, diplomatieke, economische en politieke belangen van Amerika in overeenstemming te brengen. Volgens Dockrill was de creatie van het *National Security Council* (NSC) een belangrijk punt in de Amerikaanse geschiedenis: ‘*The creation of the NSC marked a turning point in American history by showing the nation’s desire to extend the definition of its defence into the global area.*’¹⁷ Het NSC zou het belangrijkste adviesorgaan voor de president worden, maar het heeft nooit grote macht gekregen.¹⁸ De beleidsdocumenten die hier behandeld worden zijn NSC 68 uit 1950 en NSC 162/2 uit 1953. In beide documenten stond het belang van *deterrence*, afschrikking, centraal. Deterrence is gedurende de gehele Koude Oorlog van belang geweest. Michael Quinlan, Brits strateeg en hoog ambtenaar, omschreef in zijn boek wat *deterrence* inhoudt: ‘*one means of helping to influence others against taking action that would be unwelcome to us, by putting clearly before them the prospect that the action will prompt a response that will leave them worse off than if they had not taken it*’.¹⁹

In dit hoofdstuk zullen beide beleidsdocumenten behandeld worden. Bij beide documenten zal in het eerste deel een korte uiteenzetting worden gegeven aan de hand van de memoranda zelf. Vervolgens wordt dieper in gegaan op deze documenten aan de hand van een historiografische discussie. Auteurs die hierbij centraal zullen staan zijn onder andere Ken Young, John Lewis Gaddis, Michael Quinlan, Lawrence Freedman, Saki Dockrill en Samuel F. Wells.

2.1 NSC 68: Een inleiding in *containment* onder Truman

Op 14 april 1950 bracht het Amerikaanse National Security Council een document genaamd NSC 68 uit. Onder leiding van Paul H. Nitze, hoofd van de *State Department’s Policy Planning Staf*, werkten verschillende Amerikaanse vertegenwoordigers van Buitenlandse Zaken en Defensie aan het document.²⁰ Het memorandum werd geschreven naar aanleiding van een verzoek van president Truman om opnieuw te onderzoeken wat de militaire doelen van de Verenigde Staten zijn, zowel tijdens vrede als tijdens oorlog, en het effect van deze

¹⁷ Dockrill, Saki, *Eisenhower’s New-Look National Security Policy, 1953-61* (London 1996) p. 12.

¹⁸ Megens, Ine, *American Aid to NATO Allies in the 1950s: the Dutch Case*. Proefschrift (Groningen 1994) p. 36.

¹⁹ Quinlan, Michael, *Thinking About Nuclear Weapons: Principles, Problems, Prospects* (New York 2009) p. 20.

²⁰ Gaddis, John Lewis, *Strategies of Containment: A Critical Appraisal of American National Security Policy During the Cold War* (Oxford 2005) p. 105.

doelen op de strategische plannen van de Verenigde Staten.²¹

De conclusie van NSC 68 luidde: *‘The only sure victory lies in the frustration of the Kremlin design by the steady development of the moral and material strength of the free world and its projection into the Soviet world in such a way as to bring about an internal change in the Soviet system’*.²² De Russische nucleaire capaciteit beangstigde de Verenigde Staten, door de onduidelijkheid over de dreiging. Men was zich echter bewust dat deze dreiging urgenter dan ooit was en er werd verwacht dat de Sovjet Unie binnen een korte tijd de militaire kracht had om serieuze schade aan de Verenigde Staten aan te richten. NSC 68 concludeerde daarom dat de Verenigde Staten als sterk land en leider van de vrije wereld op alle vlakken klaar moesten staan om de Sovjet Unie af te schrikken. Hiervoor was een snelle opbouw van politieke, militaire en economische macht nodig, waardoor het zelfvertrouwen van de vrije wereld zou groeien.²³ De beleidsmakers waren van mening dat de Sovjet Unie op deze manier teleurgesteld zou raken in het eigen systeem en dat hiermee hun uitbreiding afgeschrikt zou worden. NSC 68 was een *top secret* document, maar toch werden de hoofdlijnen van het document in de jaren 1950 gepubliceerd. In 1975 werd het document volledig vrijgegeven en voor het eerst gepubliceerd.

2.1.1 Nucleaire wapens in NSC 68

Sinds de jaren 1945 bezaten de Verenigde Staten dankzij het Manhattan Project nucleaire wapens. Men was echter niet zeker over de nucleaire mogelijkheden van de Sovjet Unie. NSC 68 omschreef de nucleaire mogelijkheden van de Sovjet Unie met woorden als waarschijnlijk en mogelijk: *‘the probable fission bomb capability and possible thermonuclear bomb capability of the Soviet Union’*.²⁴ Door deze onzekerheid bestond er angst voor de Amerikaanse veiligheid. Zoals NSC 68 het omschreef: *‘The Kremlin’s possession of atomic weapons puts new power behind its design, and increases the jeopardy to our system.’*²⁵ Het vermeerderen van wapens, zowel nucleair als conventioneel, en het creëren van een voorraad was daarom nodig. De druk op de Sovjet Unie moest verhoogd worden om te laten zien dat de

²¹ NSC 68, *A Report to the National Security Council by the Executive Secretary on United States Objectives and Programs for National Security*, Washington, 14 april 1950, p. 3.

²² NSC 68, p. 64.

²³ Ibidem, pp.54-62.

²⁴ Ibidem, p. 10.

²⁵ Ibidem, p. 34.

Verenigde Staten de ultieme wereldmacht waren.²⁶

De Sovjet Unie was in 1950 machtiger dan de Verenigde Staten hadden verwacht. Naast een sterke conventionele macht, bleek het Kremlin ook in staat nucleaire wapens te ontwikkelen. De beleidsmakers van NSC 68 waren bang dat de Sovjet Unie beter voorbereid was op een oorlog en daardoor makkelijker een overwinning zou kunnen behalen. Het was daarom van belang voor de Verenigde Staten dat zij een goede *deterrence* strategie ontwikkelden. Bovendien zou het Kremlin gefrustreerd raken door Amerikaanse superioriteit op wereldniveau: het einddoel van NSC 68.²⁷

2.1.2 NAVO in NSC 68

De bondgenoten van de Verenigde Staten en de neutrale landen in de wereld werden in NSC 68 vaak aangeduid als de 'vrije wereld'. Deze vrije wereld had volgens NSC 68 bepaalde idealen: *'The free society attempts to create and maintain an environment in which every individual has the opportunity to realize its creative powers.'*²⁸ De beleidsmakers van NSC 68 vonden dat de vrije wereld, net als de Verenigde Staten, mogelijkheden had om groot te worden, maar nog niet effectief gemobiliseerd kon worden. De Verenigde Staten zouden hier een voorbeeld in moeten geven: *'As we ourselves demonstrate power, confidence and a sense of moral and political direction, so those same qualities will be evoked in Western Europe.'*²⁹ Oorlog betekende voor West Europa hoogstwaarschijnlijk bezetting door de Sovjet Unie, vanwege de nabije geografische ligging. De bondgenoten waren belangrijk voor de Verenigde Staten, maar de Verenigde Staten waren zich te allen tijden bewust dat de bondgenoten afhankelijk waren van Amerikaanse steun.³⁰ Het aanbieden van deze ondersteuning werd dan ook als erg belangrijk gezien in NSC 68: *'the United States must provide to its allies on a continuing basis as large amounts of military assistance as possible without serious detriment to United States operational requirements.'*³¹

In het voor de nucleaire strategie belangrijke hoofdstuk *VIII. Atomic Armaments*, werd weinig naar de Amerikaanse bondgenoten verwezen. Wel gaf NSC 68 als taak aan de Verenigde Staten *'to provide reasonable assurance that the free world could survive an initial*

²⁶ NSC 68, *A Report to the National Security Council by the Executive Secretary on United States Objectives and Programs for National Security*, Washington, 14 april 1950, p. 38.

²⁷ NSC 68, p. 59.

²⁸ Ibidem, p. 7.

²⁹ Ibidem, p. 24.

³⁰ Ibidem, pp.55-56.

³¹ Ibidem, p. 32.

surprise atomic attack of the weight which it is estimated the U.S.S.R. will be capable of delivering by 1954 and still permit the free world to go on to the eventual attainment of its objectives'.³² De beleidsmakers spraken ook niet direct over de NAVO. De Verenigde Naties en diens doelstellingen worden wel enkele keren aangehaald.

2.1.3 Meningen over NSC 68

*'For the defenders of NSC 68, the document represented continuity with existing "Kennanite" policy. For critics, it marked a sharp departure, constituting what we might today term "the confidential turn" in U.S. foreign policy.'*³³

De meningen over NSC 68 waren vanaf het begin verdeeld. Brits historicus en professor Ken Young schreef in een artikel in het *Journal of Cold War Studies* dat NSC 68 een mijlpaal in de Koude Oorlog was. Hij benadrukte dat de Verenigde Staten zich zorgen maakten na de nucleaire test van de Sovjet Unie in 1949: de totstandkoming van NSC 68 was in zijn ogen daarom te verwachten en van belang. In zijn artikel haalde Young het taalgebruik in NSC 68 meerdere keren aan. Young meende dat in NSC 68 taal op een bepaalde manier gebruikt werd, waardoor de focus minder op de inhoud werd gelegd. Hij verwees hierbij naar een vertrouwenspersoon van Paul Nitze, Steven Rearden. Rearden omschreef het taalgebruik in NSC 68 als *'shrill'* en *'repetitive'*.³⁴ Young noemt ook Samuel Wells in het kritiek op de taal van NSC 68, die het taalgebruik neerzette als *'powerful and emotive overstatement'*.³⁵

Al met al uitte Young geen hevige kritiek op NSC 68. Hij geeft aan dat eerdere kritiek vaak herzien werd, vanwege het tot de beschikking komen van vrijgegeven documenten en bronnen. Kritiek die Young wel uitte, was dat deze nieuwe reactie op de Russische dreiging niet per definitie bereikt was door NSC 68: het document werd uitvoerbaar door de Koreaanse oorlog en de Chinese interventie.³⁶ Young zag het belang van NSC 68 in de manier waarop de Russische dreiging werd neergezet: *'The significance of NSC 68 is not that it proposed a new*

³² NSC 68, *A Report to the National Security Council by the Executive Secretary on United States Objectives and Programs for National Security*, Washington, 14 april 1950, p. 38.

³³ Young, Ken, "Revisiting NSC 68", *Journal of Cold War Studies*, Vol. 15, no. 1 (winter 2013), p. 12.

³⁴ Ibidem, pp.3-7. Quotes uit Steven L. Rearden, *History of the Office of the Secretary of Defense*, Vol. 1, *The Formative Years, 1947-1950* (Washington, DC: Historical Office, Office of the Secretary of Defense, 1984), p. 528.

³⁵ Ibidem, p. 7.

³⁶ Young, *Revisiting NSC 68*, pp.8-33. Zie ook David T. Fautua, "The 'Long Pull' Army: NSC-68, the Korean War, and the Creation of the Cold War U.S. Army," *Journal of Military History*, Vol. 61, no. 1 (January 1997).

view of the U.S. national security interest, but that it privileged Nitze's bleaker, more immediate but ultimately more apocalyptic assessment of the Soviet threat'.³⁷

2.1.3.1 Plotse behoefte om een oorlog te voorkomen

Historicus Samuel F. Wells Jr. schreef in zijn *Sounding the Tocsin: NSC 68 and the Soviet Threat* dat NSC 68 haastig was opgesteld, vanwege de plotse behoefte aan het document.³⁸ NSC 68 omschreef bovendien het tegengaan van een gelimiteerde oorlog, iets waar op dat moment nog geen beleidsvoering over was.³⁹ Het document werd op het juiste moment in de Koude Oorlog geschreven, maar was niet de ultieme reden tot de militaire opbouw.⁴⁰ Wells het met Young eens dat de Koreaanse Oorlog er voornamelijk voor heeft gezorgd dat de Verenigde Staten hun militaire krachten uitbreidden. Wells vond dat er veel belangrijke kritiek op NSC 68 was. De Verenigde Staten moesten versterken, waardoor de Sovjet Unie ook zou gaan versterken. Volgens NSC 68 zou de Sovjet Unie niet in staat zijn om zijn bronnen veel verder uit te putten en om te groeien. Mocht dit zo zijn, dan zij het Kremlin er hoogstwaarschijnlijk voor zorgen nucleair zo sterk mogelijk te staan. Dit zou volgens Wells leiden tot een wapenwedloop. De beleidsmakers van NSC 68 omschreven verder dat de Sovjet Unie wereldheersende wilde. Hierdoor zou volgens Wells oorlog niet te voorkomen zijn. Het document zou een oorlog dus niet kunnen voorkomen en het ontstaan van een wapenwedloop zou er volgens Wells voor zorgen dat de Amerikaanse veiligheid bedreigd zou blijven.⁴¹

Volgens historicus John Lewis Gaddis zou de opbouw van de Verenigde Staten alleen de veiligheid van de vrije wereld verhogen als de Amerikaanse belangen stabiel bleven, terwijl NSC 68 deze belangen juist uitbreidde. Gaddis omschreef het document als een *'deeply flawed document, in the sense that the measures it recommended undercut the goals it was trying to achieve'*.⁴² Gaddis noemde het document een mislukking van strategische visie, doordat de beleidsmakers van NSC 68 volgens hem niet in staat bleken te zijn om lange

³⁷ Young, Ken, "Revisiting NSC 68", *Journal of Cold War Studies*, Vol. 15, no. 1 (winter 2013), p. 32.

³⁸ Wells, Samuel F., "Sounding the Tocsin: NSC 68 and the Soviet Threat", *International Security*, IV (Fall, 1979) p. 124.

³⁹ Fautua, David T., "The 'Long Pull' Army: NSC-68, the Korean War, and the Creation of the Cold War U.S. Army," *Journal of Military History*, Vol. 61, no. 1 (January 1997).

⁴⁰ Wells, *Sounding the Tocsin*, p. 157.

⁴¹ Wells, *Sounding the Tocsin*, p. 135.

⁴² Gaddis, John Lewis, *Strategies of Containment: A Critical Appraisal of American National Security Policy During the Cold War* (Oxford 2005) p. 104.

termijn en korte termijn overwegingen aan elkaar te linken.⁴³ Het sterker maken van de Verenigde Staten zou lang duren, terwijl er op korte termijn actie nodig was.

2.1.3.2 Economie

*'The most striking aspect of these reactions [on NSC 68] is the large number of senior officials who declared that the conclusions of NSC 68 could be implemented without a significant increase in spending.'*⁴⁴

De beleidsmakers van NSC 68 wilden dat de Verenigde Staten meer zouden gaan uitgeven en de potentie van de economie zouden gaan benutten, maar vele critici meenden dat dit niet nodig en niet haalbaar was. Kritiek kwam vanuit verschillende hoeken: het uitvoeren van NSC 68 zou te veel te gaan kosten, terwijl dit niet nodig was. Dockrill was van mening dat NSC 68 streefde naar een reactie op alle niveaus op de Russische dreiging. Het verschil met latere beleidsvoering in de Koude Oorlog was volgens haar dat ten tijde van het schrijven van NSC 68 de Koude Oorlog een nieuwe situatie was. Haar voornaamste kritiek op NSC 68 was dat het document de Verenigde Staten vast bond aan de rol van wereldleider, terwijl deze rol kostbaar en uitputtend was.⁴⁵

2.1.3.3 Veranderingen voor NAVO

De consequenties van NSC 68 waren voornamelijk voor de NAVO van belang. Onderzoeker van de *US Joint Forces Command* David T. Fautua meende dat één van de belangrijkste consequenties van NSC 68 was: *'the chance to send ground forces to Europe in a combat role'*.⁴⁶ Hierdoor werd de nadruk niet volledig op nucleaire wapens gelegd en werden conventionele wapens ook van belang. De militaire krachten van de Verenigde Staten werden hiermee niet alleen uitgebreid, maar waren ook veranderd. Volgens Fautua was dit een positieve ontwikkeling: *'... America now had a different type of military power. It was a*

⁴³ Gaddis, John Lewis, *Strategies of Containment: A Critical Appraisal of American National Security Policy During the Cold War* (Oxford 2005) p. 104.

⁴⁴ Wells, Samuel F., "Sounding the Toesin: NSC 68 and the Soviet Threat", *International Security*, IV (Fall, 1979) p. 136.

⁴⁵ Dockrill, Saki, *Eisenhower's New-Look National Security Policy, 1953-61* (London 1996) p. 47.

⁴⁶ Fautua, David T., "The 'Long Pull' Army: NSC-68, the Korean War, and the Creation of the Cold War U.S. Army," *Journal of Military History*, Vol. 61, no. 1 (January 1997).

power more appropriate to the demands of the Cold War, capable of addressing both total and now limited warfare. In short, it was more useable'.⁴⁷

2.1.3.4 Conclusie

NSC 68 miste het initiatief dat nodig is bij een beleidsdocument dat niet alleen voor de Verenigde Staten van belang was, maar ook voor de vrije wereld. De beleidsmakers van NSC 68 vonden het belangrijk dat het initiatief bij de Verenigde Staten zou liggen, niet bij de Sovjet Unie. Het document riep echter niet direct tot actie op, waardoor het gezegd kan worden dat de beleidsmakers zichzelf tegenspraken. De vrije wereld moest versterken, maar zoals Gaddis aangaf was er op de korte termijn actie nodig. Het versterken zou tijd kosten, tijd die de Verenigde Staten eigenlijk niet konden missen. In de tijd die het zou kosten om te versterken, zou de Sovjet Unie het initiatief kunnen krijgen en behouden.

Er werd ook veel kritiek geuit op de economische situatie van de Verenigde Staten. NSC 68 wilde versterken en uitbreiden, terwijl veel critici meenden dat het document te hoog inzette en het beleid goedkoper kon. Nitze was er echter van overtuigd dat het defensiebudget uitgebreid kon worden om zo de Sovjet Unie onder druk te zetten.⁴⁸ Toenmalig Minister van Defensie Louis Johnson was het echter niet eens met de verhoogde militaire kosten.⁴⁹ De economische kant bleef omstreden.

NSC 68 werd haastig geschreven en dit heeft er voor gezorgd dat het document gebreken vertoonde. Dankzij het uitbreken van de Koreaanse Oorlog besloot de Amerikaanse regering om militair te versterken: NSC 68 werd misschien haastig, maar wel op het juiste moment geschreven. Young meende dat NSC 68 een mijlpaal was in de Koude Oorlog, wat het door de goede timing ook was. Toen de Koreaanse Oorlog uitbrak was er in de Verenigde Staten plots behoefte aan een beleidsmemorandum dat aangaf welke koers er gevaren moest worden. NSC 68 bood houvast en gaf vertrouwen: iets wat juist op dat moment nodig was. Zoals Fautua omschreef: ‘... *without the support of an accompanying political strategy, operational missions, like those which were possible in NATO, appeared dim*’.

⁴⁷ David T. Fautua, "The 'Long Pull' Army: NSC-68, the Korean War, and the Creation of the Cold War U.S. Army," *Journal of Military History*, Vol. 61, no. 1 (January 1997).

⁴⁸ Young, Ken, "Revisiting NSC 68", *Journal of Cold War Studies*, Vol. 15, no. 1 (winter 2013), p. 19.

⁴⁹ Freedman, Lawrence, *The Evolution of Nuclear Strategy* (London 2003) p. 66.

2.2 NSC 162/2: Een inleiding in *massive retaliation* onder Eisenhower

Op 30 oktober 1953 keurde toenmalig president van de Verenigde Staten Dwight D. Eisenhower het beleidsdocument NSC 162/2 goed. Het document werd geschreven om de problemen van de nationale Amerikaanse veiligheid op te lossen aan de hand van zo laag mogelijke kosten.⁵⁰ Eisenhower wilde het initiatief in de Koude Oorlog terugwinnen, iets wat voormalig president Truman in zijn ogen had verloren.⁵¹ De Sovjet Unie had volgens de *National Security Council* een zeer flexibele strategie, waar op een bepaalde manier op gereageerd moest worden.⁵² Het doel van de beleidsvoering omtrent de veiligheid van de Verenigde Staten was ‘*to create, prior to the achievement of mutual atomic plenty, conditions under which the United States and the free world coalition are prepared to meet the Soviet-Communist threat with resolution and to negotiate for its alleviation under proper safeguards*’.⁵³ Het was volgens Eisenhower van belang dat de Sovjet Unie wist dat de Verenigde Staten hard terug kon slaan, mocht de Sovjet Unie actie ondernemen. Dit werd aangeduid als de *massive retaliation capability*.⁵⁴ Dankzij ‘*the age of nuclear plenty*’ waren de Verenigde Staten hier tot in staat.⁵⁵ NSC 162/2 werd op 4 april 1977 vrijgegeven.

2.2.1 Nucleaire wapens in NSC 162/2

Waar in NSC 68 een compleet hoofdstuk gewijd was aan nucleaire wapens, was in NSC 162/2 de beleidsvoering over nucleaire wapens verdeeld over het gehele document. De onwetendheid over de Russische nucleaire mogelijkheden zorgden voor angst. Toch gingen de beleidsmakers er tijdens het schrijven van NSC 162/2 niet vanuit dat de Sovjet Unie een nucleaire aanval op de Verenigde Staten zou doen. De nadruk lag voornamelijk op deterrence en de beleidsmakers waren van mening dat de Amerikaanse deze voldoende zou afschrikken: ‘*When both the USSR and the United States reach a stage of atomic plenty and ample means of delivery, each will have the probable capacity to inflict critical damage on the other, but is not likely to be able to prevent major atomic retaliations. This could create a stalemate, with both sides reluctant to initiate general warfare*’.⁵⁶ De angst bleef echter bestaan dat de Sovjet

⁵⁰ NSC 162/2, A Report to the National Security Council by the Executive Secretary on Basic National Security Policy, Washington, 30 oktober 1953, p. 1.

⁵¹ Dockrill, Saki, *Eisenhower's New-Look National Security Policy, 1953-61* (London 1996) p. 2.

⁵² NSC 162/2, p. 2.

⁵³ Ibidem, p. 25.

⁵⁴ Dockrill, *Eisenhower's New-Look National Security Policy*, p. 66.

⁵⁵ Freedman, Lawrence, *The Evolution of Nuclear Strategy* (London 2003) p. 73.

⁵⁶ NSC 162/2, p. 4.

Unie wel baat zag bij het doen van een nucleaire aanval. De Verenigde Staten waren volgens de beleidsmakers de enigen die tegenwicht konden bieden aan de Sovjet Unie. Voldoende nucleaire wapens waren daarom niet alleen in het belang van de Verenigde Staten zelf, ook de bondgenoten hadden hier belang bij: zij bezaten geen nucleaire wapens en waren niet stabiel genoeg om hun mankrachten te begeleiden en te ondersteunen.⁵⁷

In de conclusie van het beleidsdocument staat de meest belangrijke zin over het Amerikaanse gebruik van nucleaire wapens: *'In the event of hostilities, the United States will consider nuclear weapons to be as available for use as other munitions'*.⁵⁸ Niet langer waren nucleaire wapens een strategisch afschrikmiddel: de Verenigde Staten gaven aan dat zij nu echt zouden gaan overwegen deze wapens in te zetten mocht dit nodig blijken. President Eisenhower verklaarde later tegen leden van het Congres dat de strategie van *massive retaliation* *'simply means the ability to blow the hell out of them [any opponent or aggressor] in a hurry if they start anything'*.⁵⁹ Dit was in tegenstelling tot NSC 68, waarin nucleaire wapens alleen als *last resort* werden gezien.

2.2.2 NAVO in NSC 162/2

'Under existing treaties or policies, an attack on the NATO countries, Western Germany, Berlin, Japan, the Philippines, Australia, New Zealand, and the American Republics, or on the Republic of Korea, would involve the United States in war with the USSR'.⁶⁰

In NSC 162/2 werd in tegenstelling tot in NSC 68 wel direct over de NAVO gesproken. Volgens NSC 162/2 was het voor de Verenigde Staten niet mogelijk om hun land effectief te verdedigen zonder de hulp van zijn bondgenoten. Een reden hiervoor zijn overzeese basissen, die omschreven werden als *'an important additional element of U.S. strategic air capability and to be essential to the conduct of the military operations on the Eurasian continent in case of general war'*.⁶¹ Met basissen zaten de Verenigde Staten geografisch dicht bij hun vijand, konden zij sneller handelen en zo Europa beschermen bij een aanval van het Kremlin. De bondgenoten werden militair en economisch ondersteund, maar deze hulp werd verleend in

⁵⁷ NSC 162/2, A Report to the National Security Council by the Executive Secretary on Basic National Security Policy, Washington, 30 oktober 1953, pp.7-9.

⁵⁸ NSC 162/2, p. 22.

⁵⁹ Gaddis, John Lewis, *Strategies of Containment: A Critical Appraisal of American National Security Policy During the Cold War* (Oxford 2005) p. 147 en Norton, M.B., e.a., *A People and a Nation: A History of the United States* (Boston: Houghton Mifflin, 9th ed.) p. 852.

⁶⁰ Gaddis, *Strategies of Containment*, p. 9.

⁶¹ NSC 162/2, p. 8.

het belang van de Verenigde Staten. De Verenigde Staten zouden echter de overzees gestationeerde nucleaire wapens pas kunnen gebruiken nadat er, daar waar mogelijk, overleg met deze bondgenoten was geweest. Op deze manier werd aan de bondgenoten medezeggenschap gegeven, wat zorgde voor meer vertrouwen in het beleid van de Verenigde Staten.⁶²

Toch vonden de beleidsmakers van NSC 162/2 het ook belangrijk dat de bondgenoten minder afhankelijk zouden zijn van de hulp van de Verenigde Staten om zo de internationale handel te stimuleren.⁶³ Men wilde echter wel dat deze onafhankelijkheid gepaard ging met een link naar de Verenigde Staten. De NAVO was deze link: *‘To achieve a stronger Europe, the United States should support, as long as there is hope of early success, the building of an integrated European Community (including West Germany and if possible a united Germany), linked to the United States through NATO’*.⁶⁴ Nederland wilde na de Tweede Wereldoorlog graag een alliantie binnen Europa, waarbij de Verenigde Staten ook betrokken waren.⁶⁵ De NAVO werd als een goede uitkomst gezien.

2.2.3 Meninge n over NSC 162/2

NSC 162/2 werd zowel geloofd als bekritiseerd. NSC 162/2 zorgde ervoor dat het initiatief in de Koude Oorlog behouden werd, iets wat Truman volgens Eisenhower verloren was. Gaddis was van mening dat Eisenhower zijn doel behaald had: *‘to achieve the maximum possible deterrence of communism at the minimum possible cost’*.⁶⁶ Eind jaren 1950 ontstond er echter ook veel kritiek op het beleidsdocument.

2.2.3.1 Afhankelijk van nucleaire wapens

NSC 162/2 zou er voor zorgen dat het initiatief weer bij de Verenigde Staten zou komen te liggen, maar leunde hierbij volgens critici teveel op nucleaire wapens. President Eisenhower was voor zijn presidentschap een hoge generaal in het leger, waardoor hij een militaire kijk op

⁶² NSC 162/2, A Report to the National Security Council by the Executive Secretary on Basic National Security Policy, Washington, 30 oktober 1953, pp.20-22.

⁶³ NSC 162/2, p. 20.

⁶⁴ Ibidem, p. 21.

⁶⁵ Hellema, Duco ‘The Politics of Asymmetry: the Netherlands and the United States since 1945’, in: H. Krabbendam, C.A. van Minnen en G. Scott-Smith (ed.), *Four Centuries of Dutch-American Relationships 1609-2009* (Amsterdam 2009) pp.582-583.

⁶⁶ Gaddis, John Lewis, *Strategies of Containment: A Critical Appraisal of American National Security Policy During the Cold War* (Oxford 2005) pp.159-162.

de internationale veiligheid had. Zoals Gaddis omschreef: ‘*Eisenhower did rely on nuclear weapons as the primary instrument of deterrence, thereby narrowing the range of feasible responses to aggression*’.⁶⁷ Generaal-majoor Maxwell D. Taylor was van mening dat er minder nucleaire wapens nodig waren dan er toen waren: ‘*the size of the required atomic retaliatory force will be found to be much smaller than the bombers and missiles of our present force*’.⁶⁸ Het bezitten van grote voorraden nucleaire wapens en het leunen op deze wapens zorgde ervoor dat er niet proportioneel gereageerd zou worden op bepaalde situaties: nucleaire wapens brachten veel schade aan en de gevolgen waren onomkeerbaar. Zoals John Foster Dulles het omschreef in een artikel in *Foreign Affairs*: ‘*massive atomic and thermonuclear retaliation is not the kind of power which could most usefully be evoked under all circumstances*’.⁶⁹ Dulles meende dat de optie van meerdere reacties nodig was om het initiatief te behouden. Taylor was het hier mee eens: ‘*our leaders had ignored... the political disadvantages of large-yield nuclear weapons and the obvious fact that they are inapplicable to lesser conflicts*’.⁷⁰

2.2.3.2 Overige punten van kritiek

Een ander punt van kritiek was het uitvoeren van geheime operaties, dat de beleidsmakers van NSC 162/2 als centraal punt stelden. Door geheime operaties werd minder gebruik gemaakt van diplomatie dan men had willen zien. In NSC 162/2 stond dat men ten allen tijde open moest staan voor onderhandelingen met de Sovjet Unie. Het tonen van *goodwill* zou positief op worden gevat door neutrale staten en de Amerikaanse bondgenoten. Door de geheime operaties werd het vertrouwen tussen beide partijen echter geschaad, wat de onderhandelingen niet ten goede kwam. Bovendien was de Eisenhower Administratie dermate druk met geheime onderzoeken, dat diplomatie over het hoofd werd gezien: ‘*in its preoccupation with security pacts, deterrence and “brinkmanship”, [the Eisenhower Administration] had neglected the instruments of diplomacy in dealing with its adversaries*’.⁷¹

⁶⁷ Gaddis, John Lewis, *Strategies of Containment: A Critical Appraisal of American National Security Policy During the Cold War* (Oxford 2005) p 174.

⁶⁸ Taylor, Maxwell D., *The Uncertain Trumpet* (New York 1960), p. 70.

⁶⁹ Dulles, John Foster, “Policy for Security and Peace”, *Foreign Affairs* 32 (April 1954) p. 356.

⁷⁰ Taylor, *The Uncertain Trumpet*, pp.25-26.

⁷¹ Gaddis, John Lewis, *Strategies of Containment: A Critical Appraisal of American National Security Policy During the Cold War* (Oxford 2005) p. 187.

2.2.3.3 Conclusie

Daar waar NSC 68 voornamelijk het belang van *containment* en het niet laten escaleren van het conflict centraals telde, stelde NSC 162/2 duidelijk dat nucleaire wapens gebruikt zouden worden. De New Look van Eisenhower werd daarom al snel de strategie van *massive retaliation* genoemd: de Verenigde Staten hadden de capabiliteit om een verwoestende aanval op de Sovjet Unie te doen en dit toonden zij graag. Eisenhower heeft bij het creëren en het goedkeuren van dit document veel op zijn militaire verleden geleund, waardoor het document het meest focuste op nucleaire wapens. Door deze focus ontstond in de Verenigde Staten de angst dat er een wapenwedloop zou ontstaan, die weer zou kunnen leiden tot een eerste aanval door de Sovjet Unie. In de Koude Oorlog was het echter van belang dat de strijdkrachten uitgebreid waren en dat de focus niet op één kracht lag.

Positief aan het beleidsdocument was dat het een concreet actieplan bood. NSC 68 bood een plan voor de langere termijn: het versterken op politiek, economisch en militair gebied van zowel de Verenigde Staten als de vrije wereld kostte tijd. NSC 68 bood geen direct uitvoerbaar plan aan. NSC 162/2 kon echter wel direct in actie omgezet worden. Dit zorgde voor meer duidelijkheid en gaf meer vertrouwen in de Eisenhower Administratie. Eisenhowers militaire achtergrond zorgde ervoor dat men vertrouwen had in zijn beslissingen op militair gebied. Het directe actieplan zorgde voor een geloofwaardigere *deterrence* en het schrok de Sovjet Unie meer af dan NSC 68 drie jaar eerder had gedaan, waardoor de Verenigde Staten meer gelegenheid kregen om de Koude Oorlog te begrijpen. Zoals Saki Dockrill schreef: *‘The New Look did provide the American leadership with the time and the opportunity to handle these challenges cautiously, without costing the U.S. its credibility as world leader or undermining her economic power’*.⁷²

⁷² Dockrill, Saki, Eisenhower’s New-Look National Security Policy, 1953-61 (London 1996) p.5.

3. Het diplomatieke perspectief van een *small power* op NSC 68 en NSC 162/2

De documenten NSC 68 en NSC-162/2 waren *top secret* en alleen bestemd voor de Amerikaanse president en zijn ministers. Toch kan aan de hand van Nederlandse documenten uit die tijd nagegaan worden wat de Nederlandse visie op deze documenten was. Aan de hand van verschillende documenten, zoals uit het codearchief van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en het postarchief van de Nederlandse ambassade in Washington D.C., kan de Nederlandse visie achterhaald worden. Naast deze primaire documenten zal gebruik worden gemaakt van memoires van vooraanstaande Nederlandse diplomaten en politici.

3.1 Het Nederlandse diplomatieke perspectief op NSC 68

Na de Tweede Wereldoorlog had de Amerikaanse steun ervoor gezorgd dat Nederland versterkte en weer mee kon draaien op het internationale toneel. De Nederlandse regering waardeerde, zoals in de inleiding uitgezet, deze steun van harte. Men had in Nederland in de gaten dat er voordelen verbonden zaten aan een bondgenootschap met de Verenigde Staten. Voormalig minister van Buitenlandse Zaken en was vanaf juli 1947 tot oktober 1950 Nederlands Ambassadeur in Washington D.C. Nederlands ambassadeur in Washington D.C. Eelco van Kleffens ontwierp een plan hiervoor. Dit plan staat bekend als het Plan van Kleffens. Dit was 'een plan voor een mondiaal stelsel van regionale veiligheidsorganisaties, waarin, behalve de landen uit zo'n - rond oceanen gelegen - regio, ook steeds Groot-Brittannië en de Verenigde Staten zouden deelnemen. De geloofwaardigheid van het hele bouwwerk steunde op Amerikaanse deelneming, omdat volgens Van Kleffens de Europese staten onderling het veiligheidsprobleem niet konden oplossen'.⁷³

3.1.1 Visie op Kennan

Voordat Paul Nitze beleidsmaker werd bij het *National Security Council*, was George Kennan toonaangevend binnen het Amerikaanse departement van Buitenlandse Zaken en Internationale Veiligheid.⁷⁴ Op 29 september 1947 verzond Nederlands ambassadeur in

⁷³ Kersten, A.E. 'Kleffens, Eelco Nicolaas van (1894-1983)', in *Biografisch Woordenboek van Nederland* (Den Haag 1989).

⁷⁴ Freedman, Lawrence, *The Evolution of Nuclear Strategy* (London 2003) p. 63.

Moskou, A.H.J. Lovink een document over een rapport van Kennan genaamd *Strategies of Containment*. In *Strategies of Containment* schetste Kennan een beeld van de Russische politiek en economie. Nederlands ambassadeur in Moskou, A.H.J. Lovink, zette in dit document het artikel van Kennan uiteen en gaf hier zijn eigen visie op. Kennan schreef dat het systeem dat de Sovjet Unie hanteerde nooit blijvend kan zijn, 'omdat het God noch gebod kent'.⁷⁵ Lovink meende dat een desintegratie van de Sovjet maatschappij op dat moment niet mogelijk zou zijn.⁷⁶ Het Kremlin zou daar te machtig voor zijn en een desintegratie zou alleen mogelijk zijn via invloeden van buitenaf. Oorlog zou echter geen oplossing zijn, omdat de Sovjet Unie in staat was complete chaos in Europa aan te richten en in het ergste geval, vernietiging.⁷⁷ NSC 68 raadde ook ten zeerste af om een preventieve oorlog te voeren tegen de Sovjet Unie. Het document beschreef dit zelfs als 'unacceptable'.⁷⁸ Herman van Roijen, voormalig minister van Buitenlandse Zaken en Nederlands ambassadeur in Washington D.C., meende ook dat een preventieve oorlog niet de beste optie zou zijn. In september 1950 schreef hij vanuit Washington D.C. dat Louis Johnson was ontslagen uit zijn ambt van Minister van Defensie. Van Roijen zag dit als iets positiefs: op deze manier zou er een einde komen 'aan de naar buiten blijkende weinig verkwikkende ruzies tussen beide Departementen over kwesties van buitenlands beleid'.⁷⁹ Hij noemde in het bijzonder dat het voor Europa van belang was dat 'aanhangers van de funeste theorie van de wenselijkheid van een preventieve oorlog' niet meer kon rekenen op welwillende goedkeuring van de Secretaris van Defensie.⁸⁰

De invloeden van buitenaf die Kennan omschreef werden ook geadviseerd door NSC 68: door te versterken en te laten zien dat een land dat berust op fundamenteën als vrijheid en democratie het zo goed doet in de wereld, zou het Kremlin hopelijk tot inzage komen en het communistische geloof laten vallen.⁸¹ Kennan omschreef in zijn rapport dat de Sovjet Unie van mening is dat de Westerse wereld niet klaar zou staan zodra de Sovjet Unie een aanval zou doen.⁸² Volgens Lovink moest Moskou gewaarschuwd worden dat het zich vergiste.⁸³

⁷⁵ NA, 2.05.117, 22524. De Sovjet Wereld Tegenover de Sanering van de Economie der Westerse Democratieën – A.H.J. Lovink. Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden te Moskou, 29 september 1947. p. 2.

⁷⁶ NA, *De Sovjet Wereld Tegenover de Sanering van de Economie der Westerse Democratieën*, p. 3.

⁷⁷ Ibidem, p. 3.

⁷⁸ NSC 68, *A Report to the National Security Council by the Executive Secretary on United States Objectives and Programs for National Security*, Washington, 14 april 1950, pp.52-53.

⁷⁹ NA, 2.05.117, 13883. Verhouding State Department en Pentagon – J.H. van Roijen. Ref. no. 5339/2659. 9 oktober 1950, p. 2.

⁸⁰ NA, Verhouding State Department en Pentagon – J.H. van Roijen, p. 2.

⁸¹ NSC 68, *A Report to the National Security Council by the Executive Secretary on United States Objectives and Programs for National Security*, Washington, 14 april 1950, p. 54.

⁸² NA, 2.05.117, 22524. De Sovjet Wereld Tegenover de Sanering van de Economie der Westerse Democratieën – A.H.J. Lovink. Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden te Moskou, 29 september 1947. p. 4.

⁸³ NA, *De Sovjet Wereld Tegenover de Sanering van de Economie der Westerse Democratieën*, p. 4.

Deze uitspraak komt ook overeen met de conclusies die NSC 68 trekt: het initiatief moest worden weggenomen bij de Sovjet Unie en de Verenigde Staten moest zich opstellen als de vertegenwoordiger van de vrije wereld en het vrijheidsideaal.⁸⁴ Lovink sloot zijn rapportage af met het citaat: ‘Voor het ogenblik heeft de Westerse wereld niets meer van Moskou te verwachten, behalve smaad, obstructie en politieke sabotage van alle Westerse plannen.’⁸⁵ Van nucleaire dreiging was hier nog geen sprake: het document werd verstuurd voor de nucleaire test bom van de Sovjet Unie was ontdekt.

3.1.2 Het *pleasen* van de Amerikanen

In de jaren 1950 gingen de boodschappen van ambassadeur E.N. van Kleffens vanuit Washington voornamelijk over het in een positief daglicht komen te staan bij de Verenigde Staten. In februari 1950 stuurde Van Kleffens een codetelegram vanuit Washington D.C. gericht Minister van Buitenlandse Zaken Dirk Stikker (in functie 1948-1951). Stikker was uitgenodigd op een lunch met vooraanstaande zakenheren uit de Verenigde Staten: de ultieme gelegenheid voor hem om Nederland in een positief daglicht te zeggen en punten te winnen bij belangrijke Amerikanen. Van Kleffens adviseerde Stikker om grapjes te maken. Daarnaast zou Stikker de pluspunten van Europa moeten benadrukken en vooroordelen moeten ontkrachten. Het moest duidelijk zijn dat Europa hard wilde werken en hier ook in staat tot was. Hierbij moest echter wel centraal staan dat de hulp van de Verenigde Staten erg gewaardeerd werd en dat de Nederlandse regering liever niet zag dat deze verdween.⁸⁶ Het telegram eindigde met het advies dat Stikker het ‘USA-volk en Congres’ flink moest prijzen, ‘alsmede verlichte leiders waarvan Truman, Marshall, Acheson en Hoffman nomination te vermelden’.⁸⁷ Uit dit telegram bleek dat het voor de Nederlandse regering van belang was dat de Amerikaanse regering positief over Nederland en Europa dacht. De Amerikaanse economische steun kon goed gebruikt worden en Van Kleffens wilde dat deze gegeven bleef worden. Het plan dat Van Kleffens had voor de Buitenlandse politiek van Nederland, was hier ook mee in overeenstemming.

In juli 1950 kwam wederom een telegram binnen waarin duidelijk was dat Nederland

⁸⁴ NSC 68, *A Report to the National Security Council by the Executive Secretary on United States Objectives and Programs for National Security*, Washington, 14 april 1950, p. 64.

⁸⁵ NA, 2.05.117, 22524. De Sovjet Wereld Tegenover de Sanering van de Economie der Westerse Democratieën – A.H.J. Lovink. Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden te Moskou, 29 september 1947. p. 4.

⁸⁶ NA, 2.05.117, 868. Codetelegram aan de Minister van Buitenlandse Zaken vanuit Washington D.C. – Van Kleffens. No. 1644, 17 februari 1950.

⁸⁷ NA, Codetelegram aan de Minister van Buitenlandse Zaken vanuit Washington D.C. – Van Kleffens. 17 februari 1950.

in een positief daglicht wilde komen te staan. Nederland had aangegeven de Verenigde Staten te steunen tijdens de strijd in Korea, die overkwam op de Verenigde Staten als een test vanuit de Sovjet Unie.⁸⁸ Otto Reuchlin deed verslag van de ‘uitstekende pers’ die Nederland in de Verenigde Staten had gekregen. In de kranten hadden leuzen gestaan als ‘*brave little holland*’.⁸⁹ Uit het telegram is op te maken dat het voor zowel Reuchlin als Stikker van belang was dat Nederland goede pers kreeg in de Verenigde Staten.

Minister Stikker stuurde op 4 april 1950 een telegram naar secretaris van staat van de Verenigde Staten Acheson. Hierin uitte hij ‘*the satisfaction of the Netherlands Government and people about the progress towards closer Atlantic unity made in the past year*’.⁹⁰ Stikker omschreef het belang van eenheid en samenwerking in de Atlantische gemeenschap en uitte positieve gevoelens over de oprichting van het Noord Atlantische Verdrag. Dit verdrag was volgens hem een ‘*solid basis for sincere co-operation between like-minded peaceful Atlantic nations*’.⁹¹ Stikker meende dat de doelen van dit bondgenootschap waren: ‘*to preserve peace and security while safeguarding democracy, individual liberty and the rule of law*’ en sprak zijn vertrouwen uit dat de NAVO deze zou nastreven.⁹² Acheson reageerde op dit telegram met een kort bericht, waarin hij schreef blij te zijn met de vooruitgang die de NAVO had gemaakt in het eerste jaar en de deelname van Nederland en Stikker zelf te waarderen.⁹³ Stikker maakte van het éénjarig bestaan van de NAVO goed gebruik om de banden met de Verenigde Staten te vernauwen en zijn vertrouwen in het bondgenootschap te uitten. Uit deze briefwisseling blijkt nogmaals dat Nederland in de jaren 1950 graag in een goed daglicht wilden staan bij de Verenigde Staten. Het bondgenootschap was voor Nederland belangrijk.

J.G. de Beus, gezant op de Nederlandse ambassade in Washington, schreef een vergelijkbare brief. Hij schreef een stuk over het *Mutual Defense Assistance Program* van de Verenigde Staten. Hierin gaf hij aan tevreden te zijn met een bondgenoot als de Verenigde Staten en hun hulp erg op prijs te stellen. ‘*My government and my nation fully realize and deeply appreciate the enormous contribution which the US are making to the safety of Western Europe [...] We pledge that we from our side will do, and are doing, our utmost to*

⁸⁸ NA, 2.05.117, 868. Codetelegram aan het Ministerie van Buitenlandse Zaken vanuit Washington D.C. – O. Reuchlin. No. 6596, 26 juni 1950. Geheim.

⁸⁹ NA, 2.05.117, 868. Codetelegram aan het Ministerie van Buitenlandse Zaken vanuit Washington D.C. – O. Reuchlin. Ref no. 6849. 1 juli 1950. Confidentieel.

⁹⁰ Jaarboek van het Ministerie van Buitenlandse Zaken 1949/1950, bijlage 16: Telegramwisseling tussen minister Stikker en Secretaris van Staat Acheson, 4 april 1950, p. 287.

⁹¹ Jaarboek MINBUZA 1949/1950, bijlage 16: Telegramwisseling tussen minister Stikker en Secretaris van Staat Acheson, 4 april 1950, p. 287.

⁹² Ibidem, p. 287.

⁹³ Ibidem, p. 287.

*contribute our share to this common defense of the common interest.*⁹⁴ De militaire capaciteit van West Europa was verdubbeld deze zou blijven groeien dankzij de bijdragen van de Verenigde Staten. In overeenstemming met NSC 68 schreef De Geus dat de economie van het Westen ook sterk moest zijn om het communisme te bestrijden.⁹⁵ Deze economie was namelijk ook voor de Verenigde Staten van belang.⁹⁶

3.1.3 Mogelijkheden van Europa

In NSC 68 was het advies aan president Truman een snelle opbouw op politiek, militair en economisch gebied van zowel de Verenigde Staten als de vrije wereld.⁹⁷ Van Kleffens zou het hier ongetwijfeld mee eens zijn geweest. Een sterk Europa aan de hand van Amerikaanse hulp zag hij als een belangrijk onderdeel van de buitenlandse politiek.⁹⁸ Stikker was het hier ook mee eens. In zijn memoires schreef hij: ‘In 1948 was Europa nog gebroken en gedesorganiseerd en opnieuw bedreigd. In 1952 was het, goeddeels hersteld, economisch gezond, en door een gemeenschappelijk verdedigingsstelsel beschermd, bezig zijn onderlinge samenwerking te organiseren. Deze kolossale prestatie zou niet mogelijk zijn geweest zonder het Marshallplan.’⁹⁹ Hij noemde het aanbod van de Verenigde Staten om Europa te helpen herstellen ‘edelmoedig’. In zijn memoires kwam ook het codetelegram van 17 februari van Van Kleffens naar voren. Van Kleffens adviseerde Stikker in dit telegram dat hij ervoor moest zorgen dat de Amerikanen zich bewust werden van de groeiende krachten van Europa. Op deze manier hoopte Van Kleffens dat Europa Amerikaanse steun zou blijven ontvangen.¹⁰⁰ Stikker meende hieraan gehoor te hebben gegeven; ook hij zag het als belangrijk dat de hulp van de Verenigde Staten bleef bestaan.¹⁰¹ NSC 68 sprak over het potentieel dat de vrije wereld had om sterk te worden.¹⁰² Dit verliep echter trager dan men wilde en dit zorgde voor een punt van zwakte. Dean Acheson, minister van Buitenlandse Zaken van 1949-1953, en president Truman spraken zich hier bedenkelijk over uit. Stikker was echter van mening dat

⁹⁴ NA, 2.05.75, 3004. Remarks – J. D. de Beus, 3 mei 1951, p. 1.

⁹⁵ Beus, *Remarks*, p. 2.

⁹⁶ NSC 68, *A Report to the National Security Council by the Executive Secretary on United States Objectives and Programs for National Security*, Washington, 14 april 1950, p. 28.

⁹⁷ NSC 68, p. 64-65.

⁹⁸ Kleffens, E.N., *Belevenissen II* (Alphen aan de Rijn 1983) p. 154.

⁹⁹ Stikker, Dirk, *Memoires: herinneringen uit de lange jaren waarin ik betrokken was bij de voortdurende wereldcrisis* (Den Haag 1966) p. 140.

¹⁰⁰ NA, 2.05.117, 868. Codetelegram aan de Minister van Buitenlandse Zaken vanuit Washington D.C. – Van Kleffens. No. 1644, 17 februari 1950.

¹⁰¹ Stikker, *Memoires*, p. 157.

¹⁰² NSC 68, p. 24.

een grotere mate van Europese economische integratie mogelijk was en dat men in Europa hard aan het werk was om dit te bevorderen.¹⁰³ In dit opzicht kan het gezegd worden dat Stikker en Van Kleffens het eens zouden zijn met NSC 68: beide zien mogelijkheden in Europa en menen dat deze mogelijkheden uitgebuit dienen te worden. Vertrouwen in de vrije wereld en het opbouwen van politieke, militaire en economische kracht stond centraal in NSC 68 en Stikker en Van Kleffens gaven beide aan dat het van belang was dat zij dit ook uitstraalden naar de Verenigde Staten.

Otto Reuchlin, Nederlands ambassadeur in Washington D.C., meldde op 18 juli dat president Truman ‘op aanbeveling van het National Security Council, heeft besloten het herbewapeningsprogramma van de USA aanzienlijk uit te breiden en de Noord Atlantische Pact-partners bijstand te verlenen bij het uitvoeren der overeenkomstige besluiten met name in de vorm van meer bijstand bij het uitvoeren der individuele militaire productieprogramma’s, mits deze in Noord Atlantisch verband worden uitgebreid, en bespoediging’.¹⁰⁴ In brede zin was dit de conclusie van NSC 68. Zoals het document zelf omschreef: ‘*The only sure victory lies in the frustration of the Kremlin design by the steady development of the moral and material strength of the free world and its projection into the Soviet world in such a way as to ring about an internal change in the Soviet system*’.¹⁰⁵ Van Kleffens en Stikker schreven beide in hun memoires dat zij grote waarde hechtten aan de Amerikaanse hulpverlening. Stikker herhaalde meerdere keren dat Europa, dankzij de hulp van de Verenigde Staten, na de oorlog weer aangesterkt kon worden. ‘Naar mijn ervaring zijn de Verenigde Staten door de jaren heen het enige land geweest, dat Europa zonder zelfzuchtige bijbedoelingen verenigd wilde zien [...]’.¹⁰⁶ Van Kleffens meende ook dat zonder de steun van de Verenigde Staten Europa weer op het been kwam. Hij noemde deze steun zelfs ‘volstrekt vereist’.¹⁰⁷ Europa was flink verzwakt door de Tweede Wereldoorlog en daarom een eenvoudig doelwit voor overheersende stromingen, zoals het communisme en het nazisme. Beiden zullen deswege verheugd zijn geweest over het bericht van Reuchlin en de conclusie die de beleidsmakers van NSC 68 aanboden aan president Truman.

¹⁰³ Stikker, *Memoires: herinneringen uit de lange jaren waarin ik betrokken was bij de voortdurende wereldcrisis*, p. 157.

¹⁰⁴ NA, 2.05.117, 868. Codetelegram aan het Ministerie van Buitenlandse Zaken vanuit Washington D.C. – O. Reuchlin. Ref. no. 7623. 18 juli 1950. Confidentieel.

¹⁰⁵ NSC 68, *A Report to the National Security Council by the Executive Secretary on United States Objectives and Programs for National Security*, Washington, 14 april 1950, p.64.

¹⁰⁶ Stikker, Dirk, *Memoires* (Den Haag 1966) p. 176.

¹⁰⁷ Kleffens, E.N., *Belevenissen II* (Alphen aan de Rijn 1983) p. 154.

3.1.4 Spanningen Oost-West

Eind 1950 verscheen er op het Ministerie van Buitenlandse Zaken in Den Haag een memorandum over het gevaar van de spanningen tussen Oost en West. Nederland was volgens dit memorandum ook betrokken bij de spanningen, doordat het partij heeft gekozen voor de Verenigde Staten en het een bijdrage levert in een sterk West-Europa.¹⁰⁸ Het memorandum riep op dat het Westen goed voorbereid moest zijn op een geïsoleerd land als de Sovjet Unie.¹⁰⁹ Er was in het Westen weinig bekend over de Sovjet Unie en zodra het land uit isolatie zou komen, was het van belang dat het Westen klaarstond voor een potentiële agressor, maar ook voor het opvangen van het land en het iets aan te bieden.¹¹⁰ NSC 68 draaide hier ook grotendeels om: de vrije wereld moest militair klaar staan om te reageren op de Sovjet Unie en het was van belang het Kremlin te laten zien hoe goed de Westerse wereld functioneerde op een systeem anders dan het communisme. Het memorandum verschilde echter nog wel met NSC 68, betreffende de zin: ‘zonder van de steun van een ander continent te sterk afhankelijk te zijn’.¹¹¹ Hieruit kan opgemaakt worden dat de beleidsmakers in Den Haag de steun van de Verenigde Staten op prijs stelden, doch hier niet teveel afhankelijk van wilden zijn. Europa, inclusief Oost-Europa zou door eigen kracht hun belangen moeten behartigen.¹¹² De beleidsmakers van NSC 68 meenden ook dat het Westen sterk moest staan, maar zagen hierbinnen een prominente rol van de Verenigde Staten. Het memorandum uit Den Haag meende echter dat een grote mogendheid niet per se hoefde te domineren: als het Westen een ‘nuttig initiatief op het juiste ogenblik’ lanceerde, had het zeker kans op een ‘welwillende behandeling’.¹¹³ NSC 68 was in overeenstemming met het memorandum op het gebied dat de Sovjet Unie zich moest openstellen om zo bij te dragen aan de internationale veiligheid.¹¹⁴ Den Haag gaf echter aan dit te willen doen als een sterk en capabel Europa, waar de Verenigde Staten zichzelf graag zagen als wereldmacht in controle, aangezien zij meer voorbereid waren dan West-Europa.¹¹⁵

Gedurende 1951 kwamen ook verschillende rapporten binnen over de crisis tussen Oost en West en de Amerikaanse hulp hierbinnen. J.G. de Beus schreef aan Den Haag dat de Verenigde Staten succesvolle atoomproeven hadden gedaan. Er bestonden vanuit zijn kant

¹⁰⁸ NA, 2.05.117, 22524. Memorandum, 10 oktober 1950, Den Haag. Vertrouwelijk. p. 1.

¹⁰⁹ NA, 2.05.117, 22524. Memorandum, 10 oktober 1950, Den Haag. Vertrouwelijk. p. 1.

¹¹⁰ Ibidem, p. 1.

¹¹¹ Ibidem, p. 2.

¹¹² Ibidem, p. 2.

¹¹³ Ibidem, p. 3.

¹¹⁴ NSC 68, *A Report to the National Security Council by the Executive Secretary on United States Objectives and Programs for National Security*, Washington, 14 april 1950, p. 42.

¹¹⁵ NSC 68, p. 30.

echter nog vele onzekerheden over deze testen: het was niet duidelijk wat voor soort bommen met experimenteerde en of de hydrogeen bom al getest werd.¹¹⁶ Verder sprak hij positief over de nucleaire testen en de publiciteit hieromheen. Het was volgens De Beus positief dat de Verenigde Staten lieten weten dat zij bezig waren de nucleaire voorsprong op de Sovjet Unie te vergroten.¹¹⁷ De Beus was het op dit vlak daarmee eens met NSC 68: om de Sovjet Unie af te schrikken was een nucleaire superioriteit van de Verenigde Staten van belang.¹¹⁸ Deze superioriteit werd duidelijk door publiciteit en dat was exact wat de Amerikanen gaven aan hun nucleaire explosies.

3.1.5 Kritiek

Er was ook kritiek op het buitenlandse beleid dat de Amerikanen volgden. Van Kleffens deed op 12 augustus 1949 verslag vanuit de Nederlandse Ambassade in Washington D.C. over de veranderingen die op dat moment plaatsvonden in het departement van staat in de Verenigde Staten. Minister van Buitenlandse Zaken Dean Acheson had volgens Van Kleffens terrein verloren in het Congres.¹¹⁹ De meningen waren ernstig verdeeld over de manier van aanpak van Acheson en hij werd omschreven als een handige man, die goed was in het verdedigen van eigen zaken en belangen.¹²⁰ De kritiek berustte vooral op Acheson's beleid in China, waar hij de 'zaak dood had willen slaan'.¹²¹ Daarnaast vond er binnen het departement een reorganisatie plaats, waardoor vele mensen onzeker werden over eigen positie.¹²² Dit heeft gezorgd voor onrust en een stemming van mineur in het departement, waardoor het volgens Van Kleffens moeilijk was om zaken te doen met de ambtenaren. Hij omschreef de ambtenaren als negatief en verweet ze geen politiek te hebben.¹²³ Van Kleffens meende dat dit een gevaarlijke situatie opleverde; niet alleen voor de Verenigde Staten, maar ook voor de bondgenoten en bevriende landen van de Verenigde Staten, dus ook voor Nederland.¹²⁴ Bovendien voorzag hij geen 'spoedige verbetering', wat de situatie zorgelijk maakte.¹²⁵ Een half jaar later zou het document NSC 68 namelijk verschijnen.

¹¹⁶ NA, 2.05.75, 2980. Atoom-explosie – J.G. de Beus. Ref. no. 879/347. 13 februari 1951, pp.2-3.

¹¹⁷ Beus, *Atoom-explosie*, pp.2-3.

¹¹⁸ NSC 68, *A Report to the National Security Council by the Executive Secretary on United States Objectives and Programs for National Security*, Washington, 14 april 1950, p. 39.

¹¹⁹ NA, 2.05.117, 13882. Departement van Staat in een mineur – E.N. van Kleffens. Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden, no. 5256/2039, 12 augustus 1949. Vertrouwelijk. P. 1.

¹²⁰ Ibidem, p. 1.

¹²¹ Ibidem, p. 1.

¹²² Ibidem, p. 2.

¹²³ Ibidem, p. 3.

¹²⁴ Ibidem, p. 3.

¹²⁵ NA, 2.05.117, 13882. Departement van Staat in een mineur – E.N. van Kleffens. Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden, no. 5256/2039, 12 augustus 1949. Vertrouwelijk. p. 3.

Hiermee kan gesteld worden dat Van Kleffens aanvankelijk weinig vertrouwen had in de buitenlandse politiek van de Verenigde Staten half 1949.

Om en nabij een maand voor het uitkomen van NSC 68 schreef Van Kleffens over een bijeenkomst van enige leden van het Congres van de Verenigde Staten welke hij bijwoonde. Tijdens deze bijeenkomst werd kritiek geuit op de toenmalige president Harry S Truman. Er bestond een vertrouwensconflict tussen de administratie en het Congres en volgens menig aanwezige was het aan de president om dit conflict op te lossen.¹²⁶ Dean Acheson, toenmalig minister van Buitenlandse Zaken van de Verenigde Staten, was van mening dat Truman tekort schoot in de verwezenlijking van zijn voornemens en dat hij op persoonlijk niveau relaties zou moeten onderhouden met invloedrijke senatoren.¹²⁷

In mei deed Van Kleffens weer verslag uit vanuit de Verenigde Staten, ditmaal over het researchwezen. NSC 68 was net een ruime maand daarvoor uitgekomen. In dit verslag schreef Van Kleffens weinig enthousiast te zijn over de Amerikaanse manier van onderzoek. Hierbinnen waren drie militaire departementen: het leger, de marine en de luchtmacht.¹²⁸ Al deze groepen waren individueel, maar dankzij de *Research and Development Board* bestond een samenwerkingsverband tussen de groepen. Deze kon echter geen bindende adviezen aan de militaire groepen doen, waardoor er weinig sprake was van overeenstemming.¹²⁹ Van Kleffens sprak zijn bezorgdheid betreffende Nederland hierover uit. Hieruit blijkt dat Van Kleffens het zorgelijk vond dat het onderzoeksveld van de Verenigde Staten weinig overzichtelijk was. NSC 68 was echter voortgekomen uit militair onderzoek en omvatte adviezen betreffende zowel het leger, als de marine en de luchtmacht. Bovendien meende hij dat de Amerikaanse regering was afgeschrikt door recente spionagezaken en hierdoor minder makkelijk was betreffende verzoeken van buitenlandse regeringen. Hij raadde daarom aan dat een Nederlandse aanvraag voor bezoek en toegang tot militaire informatie doet binnen het NAVO-kader, het was namelijk informatie die Nederland goed kon gebruiken.¹³⁰ Dit was opvallend, omdat NSC 68 opriep tot een nauwe samenwerking tussen de Verenigde Staten en de Westerse bondgenoten, waar Nederland ook bij hoorde. Om het Kremlin te frustreren zou ook een sterk Westen nodig zijn. Als het vervolgens aankwam op de verspreiding van Amerikaans onderzoek, gaven de Verenigde Staten weinig thuis aan hun bondgenoten.

¹²⁶ NA, 2.05.117, 13723. Critiek op Truman – E.N. van Kleffens. 29 maart 1950.

¹²⁷ Ibidem.

¹²⁸ NA, 2.05.75, 2961. Reis naar Amerika Delegatie R.V.O. – T.N.O. – E.N. van Kleffens. 29 mei 1950. p. 1.

¹²⁹ Ibidem p. 1.

¹³⁰ Ibidem, p. 3.

3.2 Het Nederlandse diplomatieke perspectief op NSC 162/2

Tussen het uitkomen van NSC 68 in 1950 en het uitkomen van NSC 162/2 in 1953, werden in de *Lisbon Force Goals* (MC 14/2) richtlijnen uitgezet voor het defensiebeleid van de NAVO. ‘*In peacetime the defense policy of the North Atlantic Treaty Nations is to convince the USSR that war does not pay, and to insure a successful defense of the NATO Area should war occur.*’¹³¹ Het document richtte zich voornamelijk op het ontwikkelen van conventionele machten en nauwe samenwerking binnen het NAVO verband. Dit document bouwde als het ware voort op NSC 68, doordat het opriep tot het versterken van de vrije wereld om zo weerstand te bieden aan de Sovjet Unie. NSC 162/2 werd dus geschreven met de *Lisbon Force Goals* in het achterhoofd: het Westen was aan het versterken en de Verenigde Staten hadden op deze manier een sterke bondgenoot. President Eisenhower wilde militair sterk staan en daarom zal hij een voorstander van MC 14/1 zijn geweest.

3.2.1 Positieve reacties op Eisenhower

Toen Eisenhower zijn *State of the Union* uitspraak op 18 februari 1953 werd deze positief ontvangen op het Ministerie van Buitenlandse Zaken in Nederland. J.G. de Beus noemde het ‘een knap stuk werk van hoog gehalte’.¹³² Hij zette hier echter wel een enkele kanttekening tussen, maar draait deze naar het positieve. De Verenigde Staten zouden namelijk onder Eisenhower een minder openbaar beleid gaan voeren, waardoor zowel vrienden als vijanden zouden moeten ‘raden naar het Amerikaanse beleid’.¹³³ Dit zorgde er volgens De Beus voor dat de Verenigde Staten een sterkere positie zouden verkrijgen. Het kan daarmee gezegd worden dat De Beus dit niet per definitie als negatief zag, wat zijn vertrouwen in de Verenigde Staten bevestigd. De Beus liet in andere telegrammen ook blijken dat hij vertrouwen had in president Eisenhower. Eisenhower zou volgens De Beus blijven strijden voor het buitenland en voor de allianties die de Verenigde Staten onderhielden met landen in de vrije wereld.¹³⁴

Zoals bij het document NSC 68 al duidelijk werd, was Nederland erg positief over

¹³¹ M.C. 14/1, North Atlantic Military Committee Decision – A Report by the Standing Group on Strategic Guidance. 9 december 1952. p. 6.

¹³² NA, 2.05.117, 13966. State of the Union – J.G. de Beus. Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden, Washington D.C. D-2364/376. 18 februari 1953. p. 2.

¹³³ Ibidem, p. 11.

¹³⁴ NA, 2.05.117, 13966. President Eisenhower en het Congres – J.G. de Beus. Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden, Washington D.C. D-7851/1214. 2 juni 1953. Vertrouwelijk.

allianties met de Verenigde Staten. Zoals eerder benoemd, had Van Kleffens zelfs een plan ontwikkeld, waarbinnen Nederland verbonden zou blijven aan de Verenigde Staten.¹³⁵ Op 16 april 1953 schreef Joseph Luns aan de Amerikaanse ambassade: *‘It represents a major effort on the part of the Government of my country to contribute to the relaxation of the tensions now existing between the East and the West and to provide a basis for the settlement of the issues which now so dangerously disturb the world.’*¹³⁶ Op dat moment hield president Eisenhower in Washington een toespraak waarin hij de internationale vrede besprak. Hierin splitste hij de wereld op in twee wegen: de weg van de Verenigde Staten en de vrije wereld en de weg van de Sovjet Unie. Hij vertelde dat de Verenigde Staten geen vijanden kenden en dat zij vrede, bondgenootschap en gerechtigheid wilden. *‘No nation’s security and well-being can be achieved in isolation, only in effective cooperation with fellow-nations’.*¹³⁷ Hij zette de Sovjet Unie recht tegenover dit Amerikaanse ideaal. Eisenhower meende dat de ergste uitkomst een nucleaire oorlog is. De beste uitkomst zou volgens hem volledige angst en spanning zijn, de last van wapens en een verkwisting van kracht. *‘The free world knows that vigilance and sacrifice are the price of liberty and that unity of purpose and action are needed.’*¹³⁸ Het belang van bondgenootschappen stond ook hier centraal. Van Kleffens was het met Eisenhower eens dat angst van de Sovjet Unie positief zou zijn. In zijn boek *Belevenissen II* schreef hij: *‘Ik kan mij niet onttrekken aan de conclusie dat voornamelijk Russische vrees voor de gevolgen van de geallieerde nucleaire bombardementen de Sovjets dusver heeft weerhouden van een finale krachtmeting’.*¹³⁹ Geloofwaardigheid binnen het concept *deterrence* was hierbij van groot belang. De Sovjet Unie zou pas angst krijgen voor de Verenigde Staten als zij daadwerkelijk geloofden dat de Verenigde Staten nucleaire wapens zouden gebruiken.¹⁴⁰

¹³⁵ Kersten, A.E. ‘Kleffens, Eelco Nicolaas van (1894-1983)’, in *Biografisch Woordenboek van Nederland* (Den Haag 1989).

¹³⁶ NA, 2.05.117, 13723. Personal – J.M.A.H. Luns. Brief aan de American Embassy the Hague, 16 april 1953.

¹³⁷ NA, 2.05.117, 13723. Address Being Delivered By President Eisenhower Before the American Society of Newspaper Editors in Washington, D.C., April 16, 1953 at 1:00 p.m. e.s.t., 7:00 p.m. Western European Time, pp.2-4.

¹³⁸ Ibidem, p. 4-6.

¹³⁹ Kleffens, E.N. van, *Belevenissen II* (Alphen aan de Rijn 1983) p. 164.

¹⁴⁰ Quinlan, Michael, *Thinking About Nuclear Weapons: Principles, Problems, Prospects* (New York 2009) p. 23.

3.2.2 Onzekerheid en Amerikaanse hulp

Er heerste in Nederland in 1953 echter nog wel onzekerheid of de Verenigde Staten nucleaire wapens zouden inzetten bij de verdediging van Europa. Stikker meende dat dit niet voortkwam uit een gebrek aan vertrouwen in de Verenigde Staten, maar uit ‘het systeem van politieke en militaire controle en het feit dat geen president ook zijn opvolgers kan binden’.¹⁴¹ In NSC 162/2 stond het gebruik van nucleaire wapens centraal. Van Roijen liet vanuit Washington weten dat er rondging dat de Verenigde Staten met de komst van langeafstand bommenwerpers van het type B-52 geen overzeese basissen meer nodig hadden.¹⁴² Dit zou negatief zijn voor Nederland, aangezien deze bescherming boden tegen de Sovjet Unie. De NAVO zou moeten worden herzien, omdat de defensiestrategie van de NAVO op conventionele krachten was gericht, zoals omschreven in de *Lisbon Force Goals*.¹⁴³

Nederland wilde de hulp van de Verenigde Staten blijven behouden. Niet alleen zagen de Westerse bondgenoten graag hulp van de Verenigde Staten, ook wilden zij graag een krachtig en sterk verenigd Europa. Minister van Buitenlandse Zaken, Johan Willem Beyen, zag graag nauwere samenwerking in Europa.¹⁴⁴ Zowel Minister President Willem Drees en Beyen wilden dat Europa zich ging verenigen.¹⁴⁵ Men vond het belangrijk dat Europa weer krachtig werd na de Tweede Wereldoorlog en hiervoor was hulp nodig. Deze hulp kwam aanvankelijk in de vorm van Marshallhulp, die de Verenigde Staten aanboden aan Europa. Later veranderde deze hulp naar bescherming tegen de Sovjet Unie en wederopbouw van de politieke, militaire en economische aspecten van Nederland. In december 1953 hield Eisenhower zijn *Atoms for peace*-rede, ‘waarin hij bevriende staten de mogelijkheid bood tot samenwerking op het terrein van vreedzame toepassing van kernenergie’.¹⁴⁶ Nederland ging hier graag in mee en in 1955 werd een eerste overeenkomst gesloten tussen de Verenigde Staten en Nederland. In 1960 werden de eerste nucleaire arsenalen vanuit Amerika op Nederlandse bodem geplaatst.¹⁴⁷

¹⁴¹ Stikker, *Memoires: herinneringen uit de lange jaren waarin ik betrokken was bij de voortdurende wereldcrisis*, pp.336-337.

¹⁴² NA, 2.05.117, 877. Codetelegram aan het Ministerie van Buitenlandse Zaken vanuit Washington D.C. – Van Roijen. Ref. no. 13362. 31 oktober 1953. Geheim.

¹⁴³ Ibidem.

¹⁴⁴ Weenink, W.H., *Bankier van de Wereld, Bouwer van Europa: Johan Willem Beyen 1897-1976*. Proefschrift. (Leiden 2005) p. 278.

¹⁴⁵ Weenink, *Bankier van de Wereld, Bouwer van Europa*, p. 290.

¹⁴⁶ Hellema, Duco, *Buitenlandse Politiek van Nederland: De Nederlandse Rol in de Wereldpolitiek* (Dordrecht 2006) p. 194.

¹⁴⁷ Megens, Ine, ‘Bilateral Defense Cooperation in an Atlantic Perspective 1945-1970’, in: H. Krabbendam, C.A. van Minnen en G. Scott-Smith (ed.), *Four Centuries of Dutch-American Relationships 1609-2009* (Amsterdam 2009) p. 628.

4. Samenvatting

De Amerikaanse beleidsdocumenten NSC 68 uit 1950 en NSC 162/2 uit 1953 zijn uiteindelijk van grote invloed geweest op de internationale politiek en veiligheid. President Truman had een meer teruggehouden beleid, terwijl president Eisenhower in staat leek oorlog te voeren met nucleaire wapens. In dit onderzoek is gekeken naar de Nederlandse politieke visie op deze twee beleidsdocumenten. Aan de hand van een uiteenzetting van beide documenten, waarbij extra nadruk lag op nucleaire wapens en bondgenootschappen.

4.1 NSC 68 en NSC 162/2

NSC 68 had als conclusie dat de Verenigde Staten en de vrije wereld zich zo snel mogelijk moesten versterken, om zo de dreiging van het Kremlin tegen te gaan. De Sovjet Unie zou gefrustreerd raken over het eigen systeem als het zag hoe goed het Westen het deed. Het potentieel voor een sterke vrije wereld lag er, maar dankzij een verzwakt Europa en weinig kennis over de nucleaire vooruitgangen van de Sovjet Unie, waren de Verenigde Staten op dat moment zwakker. Het was dus van groot belang zo snel mogelijk op politiek, economisch en militair vlak te versterken, zodat het initiatief weer in handen kwam van de Verenigde Staten. In NSC 68 spreken de beleidsmakers over onzekerheid wat betreft de nucleaire bekwaamheid van de Sovjet Unie. Het was belangrijk dat de Verenigde Staten voor bleven lopen op de Sovjet Unie in de ontwikkeling van nucleaire wapens.

NSC 162/2 had een andere insteek in de internationale betrekkingen dan NSC 68. Volgens Eisenhower had Truman het initiatief verloren in de Koude Oorlog en daarom was hij van plan dit terug te winnen tegen zo laag mogelijke kosten. NSC 162/2 was erg gericht op *deterrence*, het afschrikken van een vijand door te laten weten klaar te staan om hard terug te slaan bij een aanval, terwijl NSC 68 geen direct actieplan tegen de Sovjet Unie had. Centraal in NSC 162/2 stond dat de Verenigde Staten nucleaire wapens in zouden zetten mocht dit nodig blijken. Het Kremlin moest afgeschrikt worden en dit kon volgens de beleidsmakers alleen als de Verenigde Staten daadwerkelijk nucleaire wapens als vergeldingsoptie open hadden staan. Zowel in NSC 68 als in NSC 162/2 stond het belang van bondgenoten centraal. In NSC 162/2 spraken de beleidsmakers over het belang van overzeese basissen, waar in NSC 68 de beleidsmakers de vrije wereld economisch en militair wilden ondersteunen om ze te versterken.

Critici zoals Gaddis, Wells en Fautua noemden NSC 68 een document met vele gebreken. Er werd voornamelijk kritiek uitgesproken over het financiële aspect: NSC 68 zou

meer gaan kosten dan de Verenigde Staten konden missen. Bovendien zou het document volgens Wells zorgen voor een wapenwedloop met de Sovjet Unie. Positief aan het document was dat het de militaire krachten van de Verenigde Staten uitbreidde naar de bondgenoten. Hierdoor waren de Verenigde Staten beter voorbereid. Critici van NSC 162/2 meenden dat Eisenhower te zwaar op nucleaire wapens leunde, waardoor de kans op een nucleaire oorlog groot werd. Bovendien besteedde Eisenhower volgens zijn critici te weinig aandacht aan onderhandelingen en te veel aan geheime operaties, waardoor een uitkomst in de Koude Oorlog op zich liet wachten.

4.2 Nederlandse reactie op de beleidsdoctrines

Nederland was na de Tweede Wereldoorlog een trouwe bondgenoot van de Verenigde Staten geworden. Voor de Tweede Wereldoorlog was Nederland een geïsoleerde *small power*. De kolonie in Indonesië was van groot belang, evenals de handel met Duitsland. Na de Tweede Wereldoorlog verloor Nederland beide en moesten zij omgaan met een compleet veranderende internationale omgeving. Nederland had bijna alle militaire krachten opgebruikt in Indonesië, waardoor het land zelf niet tot slecht verdedigd was. De Verenigde Staten hielpen aan de hand van Marshallhulp met de wederopbouw. Dit heeft er voor gezorgd dat Nederland positief keek naar de Verenigde Staten en graag samen wilde blijven werken in de toekomst.

NSC 68 stelde het belang van het versterken van de vrije wereld voorop. Nederland was het hier compleet mee eens. Van Kleffens had een plan, waarbij er een Europees verbond bestond waarbij de Verenigde Staten ook hoorden. Van Kleffens ideeën zijn terug te zien in het NAVO verbond, waar hij actief bij betrokken is geweest. Nederland wilde graag in een goed daglicht staan bij de Verenigde Staten en het nam verschillende gelegenheden aan om goed voor de dag te komen en hun waardering te uiten. Er bestond kritiek op Truman en zijn manier van beleidsvoering, die volgens velen te gericht was op de elite, maar verdere berichten over de president waren positief. Van Kleffens sprak aanvankelijk nog wel zijn twijfels uit over het Amerikaanse researchwezen: hij meende dat dit onoverzichtelijk was. Toch bleek uit zijn brieven, telegrammen en memoires dat hij het wel eens was met de conclusie van NSC 68: de vrije wereld moest versterkt worden aan de hand van Amerikaanse hulp, zodat men een sterk front kon vormen tegenover de vijand in de Sovjet Unie.

De meningen op het Ministerie van Buitenlandse Zaken over NSC 162/2 waren grotendeels gelijk aan de meningen over NSC 68. De ministers zagen nog steeds graag een sterk Europa in alliantie met de Verenigde Staten. Men wilde laten zien dat zij de Verenigde Staten steunden en dit zouden blijven doen: zij vertegenwoordigden immers het ideaal van de vrije wereld dat ook in Nederland centraal stond. President Eisenhower stond bovendien ook hoog in het vaandel in Nederland. Zijn *State of the Union* werd positief ontvangen en zijn uitingen werden gewaardeerd. Er heerste echter wel onzekerheid over het Amerikaanse gebruik van nucleaire wapens. Op het Ministerie van Buitenlandse Zaken was men er niet compleet van overtuigd dat de Verenigde Staten Nederland nucleair zouden helpen tijdens een aanval van de Sovjet Unie. Uit latere correspondentie tussen de ambassade in Washington D.C. en het Ministerie in Den Haag bleek echter dat deze angst ongegrond was: de Verenigde Staten waren trouwe bondgenoten en wilden dat hun bondgenoten beschermd bleven en veilig waren.

5. Conclusie

In deze scriptie is de Nederlandse visie op de Amerikaanse beleidsdocumenten NSC 68 uit 1950 en NSC 162/2 uit 1953 onderzocht. De hypothese die aan het begin is gesteld, was dat een *small power* als Nederland vertrouwde op het beleid van een superieure bondgenoot, maar dat het toch eigen koers bleef varen. Over het algemeen komt de gestelde hypothese overeen met de uitkomst. Nederland was in de Koude Oorlog inderdaad een trouwe bondgenoot van de Verenigde Staten en wilde graag in een positief daglicht staan. De Nederlandse regering wilde dat de Verenigde Staten zouden merken dat hun bondgenoten aan het versterken waren en dat zij hun steun erg op prijs stelden. Toch wilden de ministers niet teveel afhankelijk worden van de Verenigde Staten, wat blijkt uit een memorandum van 10 oktober 1950. Er werd kritiek geuit op het onderzoekswezen van de Verenigde Staten onder Truman, maar over Eisenhower werd lovend gesproken. De Nederlandse regering voelde zich veilig dankzij de nucleaire bescherming van de Verenigde Staten en wilden een krachtig en verbonden Europa. De Amerikaanse steun werd dan ook erg gewaardeerd en het bondgenootschap met de Verenigde Staten was voor Nederland van groot belang.

6. Bibliografie

6.1 Primaire bronnen

6.1.1 Beleidsdocumenten

NSC 68, *A Report to the National Security Council by the Executive Secretary on United States Objectives and Programs for National Security*, Washington, 14 april 1950.

NSC 162/2, *A Report to the National Security Council by the Executive Secretary on Basic National Security Policy*, Washington, 30 oktober 1953.

M.C. 14/1, North Atlantic Military Committee Decision – *A Report by the Standing Group on Strategic Guidance*. 9 december 1952.

6.1.2 Nationaal Archief

Codearchief van het Ministerie van Buitenlandse Zaken

NA, 2.05.117, 868. Codetelegram aan het Ministerie van Buitenlandse Zaken vanuit Washington D.C. – Van Kleffens. No. 1534, 14 februari 1950.

NA, 2.05.117, 868. Codetelegram aan het Ministerie van Buitenlandse Zaken Den Haag vanuit Washington D.C. – E.N. van Kleffens. Ref. no. 941. 27 januari 1950. Confidentieel.

NA, 2.05.117, 868. Codetelegram aan de Minister van Buitenlandse Zaken vanuit Washington D.C. – Van Kleffens. No. 1644, 17 februari 1950.

NA, 2.05.117, 868. Codetelegram aan het Ministerie van Buitenlandse Zaken vanuit Washington D.C. – O. Reuchlin. No. 6596, 26 juni 1950. Geheim.

NA, 2.05.117, 868. Codetelegram aan het Ministerie van Buitenlandse Zaken vanuit Washington D.C. – O. Reuchlin. Ref. no. 7623. 18 juli 1950. Confidentieel.

NA, 2.05.117, 868. Codetelegram aan het Ministerie van Buitenlandse Zaken vanuit Washington D.C. – O. Reuchlin. Ref. no. 6849. 1 juli 1950. Confidentieel.

NA, 2.05.117, 877. Codetelegram aan het Ministerie van Buitenlandse Zaken vanuit Washington D.C. – Van Roijen. Ref. no. 13362. 31 oktober 1953. Geheim.

NA, 2.05.117, 13723. Critiek op Truman – E.N. van Kleffens. 29 maart 1950.

NA, 2.05.117, 13723. Personal – J.M.A.H. Luns. Brief aan de American Embassy the Hague, 16 april 1953.

NA, 2.05.117, 13723. Address Being Delivered By President Eisenhower Before the American Society of Newspaper Editors in Washington, D.C., April 16, 1953 at 1:00 p.m. e.s.t., 7:00 p.m. Western European Time.

- NA, 2.05.117, 13882. Departement van Staat in een mineur – E.N. van Kleffens. Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden, no. 5256/2039, 12 augustus 1949. Vertrouwelijk.
- NA, 2.05.117, 13883. Verhouding State Department en Pentagon – J.H. van Roijen. Ref. no. 5339/2659. 9 oktober 1950.
- NA, 2.05.117, 13966. State of the Union – J.G. de Beus. Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden, Washington D.C. D-2364/376. 18 februari 1953.
- NA, 2.05.117, 13966. President Eisenhower en het Congres – J.G. de Beus. Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden, Washington D.C. D-7851/1214. 2 juni 1953. Vertrouwelijk.
- NA, 2.05.117, 22524. De Sovjet Wereld Tegenover de Sanering van de Economie der Westerse Democratieën – A.H.J. Lovink. Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden te Moskou, 29 september 1947.
- NA, 2.05.117, 22524. Memorandum, 10 oktober 1950, Den Haag. Vertrouwelijk.

Postarchief van de Nederlandse Ambassade in Washington D.C.

- NA, 2.05.75, 2961. Generaal Eisenhower – O. Reuchlin. Ref. no. 1932/998. 6 april 1950.
- NA, 2.05.75, 2961. Reis naar Amerika Delegatie R.V.O. – T.N.O. – E.N. van Kleffens. 29 mei 1950.
- NA, 2.05.75, 2980. Atoom-explosie – J.G. de Beus. Ref. no. 879/347. 13 februari 1951.
- NA, 2.05.75, 3004. Remarks – J. D. de Beus, 3 mei 1951.

6.2 Secundaire Literatuur

- Burr, William, 'U.S. Intelligence and the Detection of the First Soviet Nuclear Test, September 1949', in: *The National Security Archive* (Washington, DC, 22 september 2009).
- Dockrill, Saki, *Eisenhower's New-Look National Security Policy, 1953-61* (London 1996).
- Fautua, David T., "The 'Long Pull' Army: NSC-68, the Korean War, and the Creation of the Cold War U.S. Army," *Journal of Military History*, Vol. 61, no. 1 (January 1997).
- Freedman, Lawrence, *The Evolution of Nuclear Strategy* (London 2003).

- Gaddis, John Lewis, *Strategies of Containment: A Critical Appraisal of American National Security Policy During the Cold War* (Oxford 2005).
- Hellema, Duco, *Buitenlandse Politiek van Nederland: De Nederlandse Rol in de Wereldpolitiek* (Dordrecht 2006).
- Hellema, Duco 'The Politics of Asymmetry: the Netherlands and the United States since 1945', in: H. Krabbendam, C.A. van Minnen en G. Scott-Smith (ed.), *Four Centuries of Dutch-American Relationships 1609-2009* (Amsterdam 2009).
- Honig, J.W., *Defense Policy in the North Atlantic Alliance: The Case of the Netherlands* (London 1993).
- Kersten, A.E. 'Kleffens, Eelco Nicolaas van (1894-1983)', in *Biografisch Woordenboek van Nederland* (Den Haag 1989).
- Kleffens, E.N., *Belevenissen II* (Alphen aan de Rijn 1983).
- Mallinson, William, *From Neutrality to Commitment: Dutch Foreign Policy, NATO and European Integration* (New York 2010).
- Megens, Ine, *American Aid to NATO Allies in the 1950s: the Dutch Case*. Proefschrift (Groningen 1994)
- Megens, Ine, 'Bilateral Defense Cooperation in an Atlantic Perspective 1945-1970', in: H. Krabbendam, C.A. van Minnen en G. Scott-Smith (ed.), *Four Centuries of Dutch-American Relationships 1609-2009* (Amsterdam 2009).
- Norton, M.B., e.a., *A People and a Nation: A History of the United States* (Boston: Houghton Mifflin, 9th ed.).
- Quinlan, Michael, *Thinking About Nuclear Weapons: Principles, Problems, Prospects* (New York 2009).
- Stikker, Dirk, *Memoires* (Den Haag 1966).
- Taylor, Maxwell D., *The Uncertain Trumpet* (New York 1960).
- Toje, Asle, *The European Union as a Small Power After the Post-Cold War* (London 2010).

Voorhoeve, J.C., *Peace, Profits and Principles: A Study of Dutch Foreign Policy* (Leiden 1985).

Weenink, W.H., *Bankier van de Wereld, Bouwer van Europa: Johan Willem Beyen 1897-1976*. Proefschrift. (Leiden 2005).

Wells, Samuel F., "Sounding the Tosin: NSC 68 and the Soviet Threat", *International Security*, IV (Fall, 1979).

Young, Ken, "Revisiting NSC 68", *Journal of Cold War Studies*, Vol. 15, no. 1 (winter 2013).

Jaarboek van het Ministerie van Buitenlandse Zaken 1949-1950 (Staatsdrukkerij 1986).

Jaarboek van het Ministerie van Buitenlandse Zaken 1949/1950, bijlage 16:
Telegramwisseling tussen minister Stikker en Secretaris van Staat Acheson, 4 april 1950, p. 287.

6.3 Afbeeldingen cover

H. S Truman

http://en.academic.ru/pictures/enwiki/84/Truman_initiating_Korean_involvement.jpg

J.H. van Roijen

<http://proxy.handle.net/10648/ae2bc4fe-d0b4-102d-bcf8-003048976d84>

J.W. Beyen

<http://proxy.handle.net/10648/670988a2-1ad9-102f-85b3-003048976d84>

W. Drees

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/6f/Drees,_W._-_SFA002019221.jpg

D.U. Stikker

<http://resolver.kb.nl/resolve?urn=urn:gvn:ANP01:10732746&role=image&size=variable>

E.N. van Kleffens

<http://proxy.handle.net/10648/ad8799ba-d0b4-102d-bcf8-003048976d84>

D. D. Eisenhower

http://images.flatworldknowledge.com/barkansoc/barkansoc-fig16_x001.jpg